

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KRAŚNIK NA LATA
2021-2030

Spis treści:

1. Wprowadzenie.....	2
2. Metodologia i uwarunkowania tworzenia strategii.....	3
3. Diagnoza sytuacji społecznej gminy Kraśnik.....	6
3.1. Położenie geograficzne.....	6
3.2. Sytuacja demograficzna gminy Kraśnik.....	8
3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy Kraśnik.	13
3.4. Stan bezrobocia na terenie gminy Kraśnik.....	17
3.5. Sytuacja mieszkaniowa w gminie Kraśnik.....	19
3.6. Ochrona zdrowia mieszkańców gminy Kraśnik.....	20
3.7. Identyfikacja problemów społecznych w gminie Kraśnik.....	21
3.7.1. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny.....	22
3.7.2. Zadania realizowane na rzecz rodzin wychowujących dzieci.....	30
3.8. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia.....	36
3.9. Infrastruktura i zasoby społeczne	40
4. Badanie ankietowe.....	42
5. Analiza SWOT.....	62
6. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030.....	65
6.1. Misja, cele i kierunki działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030.....	65
6.2. Realizacja i monitoring strategii.....	72
7. Zakończenie.....	75

1. Wprowadzenie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030 będzie stanowić główny dokument programowy określający kierunki rozwoju systemu pomocy społecznej na terenie gminy na lata 2021-2030.

Strategia ta obejmuje diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określa cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz źródła jej finansowania.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z głównych narzędzi realizowania polityki społecznej na poziomie lokalnym. Określa kierunki jej rozwoju w perspektywie czasowej obejmującej lata 2021-2030. Jej istotą jest wyznaczenie skoordynowanych działań lokalnych podmiotów, zarówno publicznych jak i niepublicznych, ukierunkowanych na ograniczanie zasięgu negatywnych zjawisk społecznych. Zakres przedmiotowy niniejszego dokumentu obejmuje koncepcje przeciwdziałania takim problemom społecznym, jak: sytuacja osób starszych, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo itd. Wspólną cechą tych wymienionych problemów społecznych jest zagrożenie wykluczeniem społecznym osób lub całych grup społecznych, których te problemy obejmują. Zgodnie z założeniami, strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna definiować i wyznaczać kompleksowy system działań podejmowanych przez samorząd terytorialny w partnerstwie z innymi podmiotami, w celu poprawy warunków życia mieszkańców.

2. Metodologia i uwarunkowania tworzenia strategii.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka¹”.

Poza ustawą o pomocy społecznej do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej;
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych;
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;

---

¹ ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369)

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik lata 2021-2030 jest zgodna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu światowym, europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich m.in.:

- Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030;
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju;
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027;
- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030;
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 -2025;
- Strategia Rozwoju Gminy Kraśnik.

Strategia w swojej treści zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej w zakresie istniejących problemów społecznych;
- 2) identyfikację problemów społecznych;
- 3) określenie celów strategicznych;
- 4) kierunków niezbędnych działań;
- 5) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych;
- 6) monitoring.

Źródłem informacji do opracowania Strategii były dane zawarte w dokumentach formalnych, do których dostęp jest powszechny, a ich aktualność pozwala na stawianie merytorycznych wniosków. W celu poznania skali potrzeb grup społecznych i stopnia zagrożenia dysfunkcyjnością w związku z nieprawidłowym i/lub nieefektywnym funkcjonowaniem instytucji pomocy i integracji społecznej wykorzystane zostały następujące opracowania:

1. Bank Danych Lokalnych- Głównego Urzędu Statystycznego;
2. Rocznik Statystyczny Województwa Lubelskiego, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2019;

3. Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa lubelskiego 2020, Urząd Statystyczny w Lublinie, Lublin 2020.

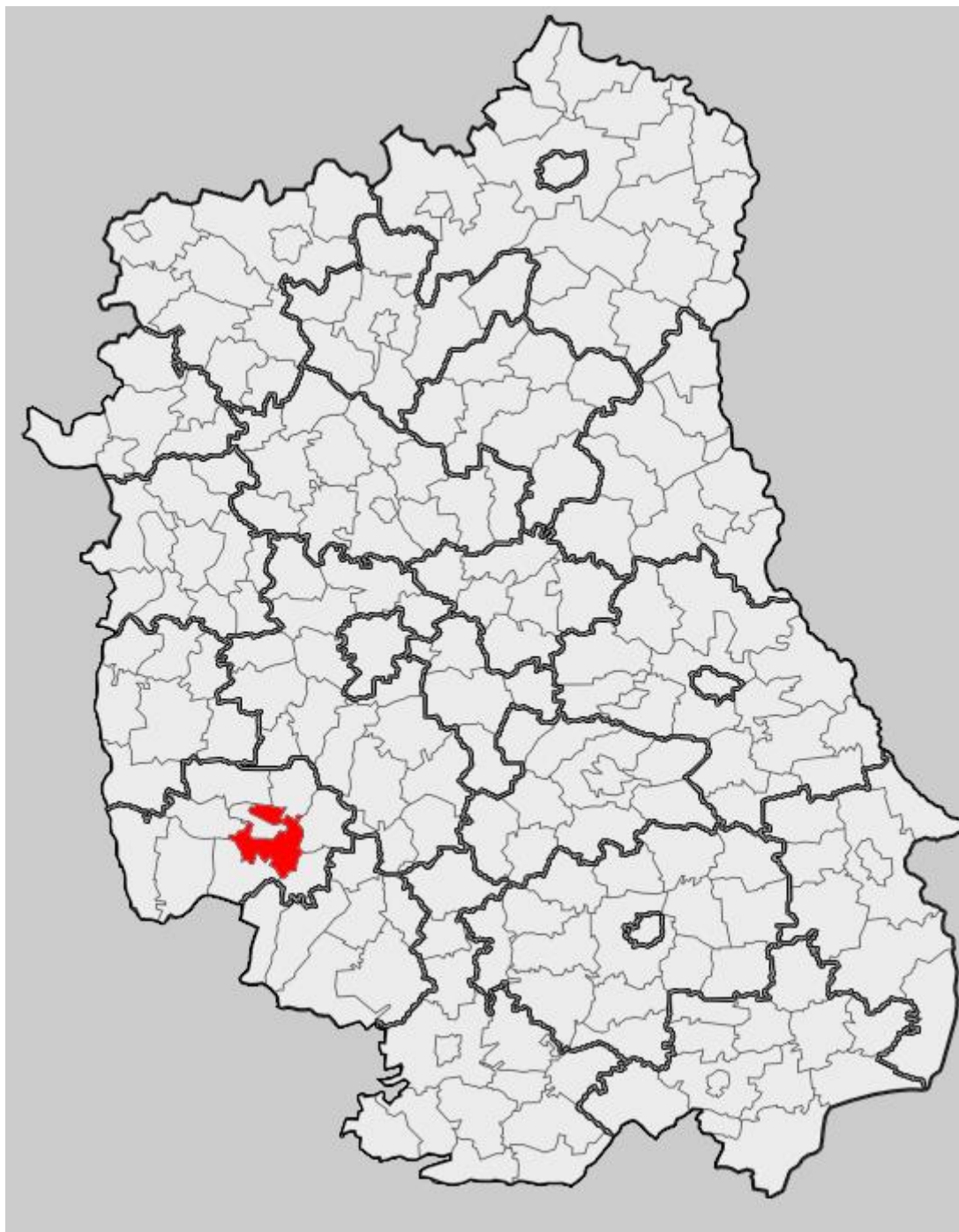
4. Statystyczne Vademecum Samorządowca.

Informacje o charakterze statystycznym oraz dane pochodzące z dokumentów sprawozdawczych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku poddano analizie i uzupełniono o dane pochodzące z innych jednostek samorządowych powiatu kraśnickiego. Ponadto wśród mieszkańców gminy Kraśnik przeprowadzono ankietę dotyczącą lokalnego systemu polityki społecznej, która posłużyła do poznania opinii mieszkańców odnośnie ważnych problemów dotyczących społeczeństwo. Na tej podstawie sporządzono założenia do opracowania diagnozy społecznej i wstępnie sformułowano obszary strategiczne odpowiednio do stopnia natężenia występowania problemów społecznych na terenie gminy Kraśnik.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030 podlega uchwaleniu w trybie określonym przepisami ustawy o samorządzie gminnym, po uprzednim przeprowadzeniu konsultacji społecznych zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami.

3. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy Kraśnik.

3.1. Położenie geograficzne gminy.

Rysunek 1: <https://pl.wikipedia.org/>

Rysunek 2. <https://pl.wikipedia.org/>

Gmina Kraśnik położona jest w powiecie kraśnickim, w południowo - zachodniej części województwa lubelskiego. Obszar Gminy Kraśnik zajmuje 10,48% powierzchni powiatu kraśnickiego. Według danych statystycznych Gmina Kraśnik zajmuje obszar 105,36 km², w tym 64% stanowią użytki rolne, a 31% stanowią użytki leśne.

Na terytorium gminy zlokalizowanych jest 16 sołectw: Dąbrowa-Bór, Karpiówka, Kowalin, Lasy, Mikulin, Pasieka, Pasieka-Kolonia, Podlesie, Słodków Pierwszy, Słodków Drugi, Słodków Trzeci, Splawy Pierwsze, Splawy Drugie, Stróża, Stróża-Kolonia, Suchynia.

Gmina Kraśnik sąsiaduje z gminami: Dzierzkowice, Szastarka, Trzydnik Duży, Urzędów, Wilkołaz, Zakrzówek oraz miastem Kraśnik. Położenie geograficzne Gminy Kraśnik w niewielkim stopniu wpływa na występowanie problemów społecznych.

Położenie gminy gwarantuje jej mieszkańcom dogodny dostęp do instytucji, urzędów oraz zakładów pracy, w których znaczna część mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie. Gmina położona jest przy ważnych szlakach komunikacyjnych, m.in. drodze krajowej nr 19 i drodze krajowej nr 74. Do miasta wojewódzkiego -Lublina odległość wynosi ok 50 km.

Gmina ma przede wszystkim charakter rolniczy, w strukturze użytkowania ziemi przeważają użytki rolne, które stanowią 60,6% powierzchni gminy. Na terenie gminy funkcjonuje 2428 gospodarstw rolnych. Przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego wynosi ok. 2,5 ha. Znaczące są uprawy krzewów owocowych, głównie porzeczek i malin.

Na terenie gminy Kraśnik funkcjonuje 9 cegielni, stąd teren ten określany jest jako „zagłębienie cegielniane”. Poza drobnymi firmami nie działa na terenie gminy żadne większe przedsiębiorstwo przemysłowe.

Teren gminy Kraśnik to obszar o urozmaiconej rzeźbie terenu, posiada stosunkowo mało przekształcone środowisko. Decyduje o tym duży udział obszarów leśnych, łąk, stawów, a więc zbliżonych do naturalnych, sprzyjających występowaniu rzadkich i chronionych gatunków fauny i flory. 13 wsi gminy Kraśnik leży w obrębie Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, rozciągającego się od zachodniego skłonu Roztocza po ujście Wyżnicy do Wisły pod Józefowem. Pomimo dużych walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych teren gminy Kraśnik jest pod względem turystyki i rekreacji wykorzystywany w stopniu znikomym.

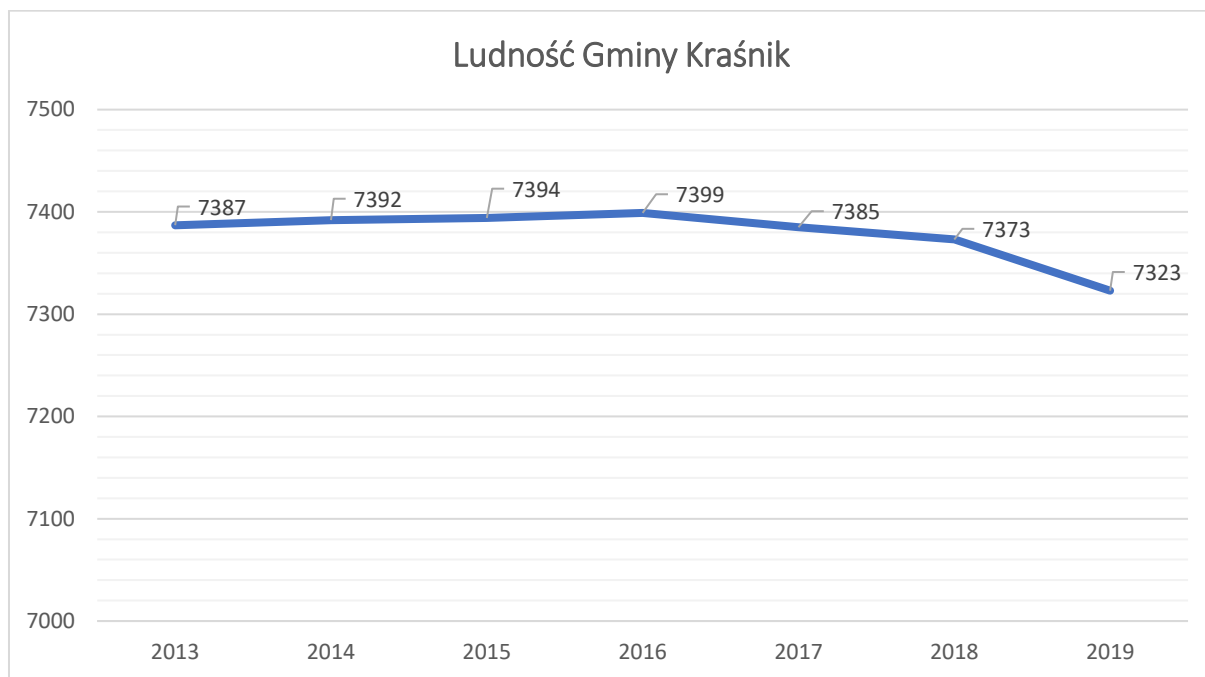
3.2. Sytuacja demograficzna gminy Kraśnik.

Gmina Kraśnik należy do średnich gmin województwa lubelskiego zarówno pod względem obszaru jak i liczby ludności zamieszkującej gminę. W analizowanym okresie liczba ludności zamieszkałej na terytorium gminy kształtuje się na poziomie powyżej siedmiu tysięcy. W populacji mieszkańców gminy obserwuje się nieznaczną przewagę płci żeńskiej.

Według danych statystycznych publikowanych w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Kraśniku od 2017 roku obserwuje się tendencję spadkową liczby mieszkańców, co jest zjawiskiem częstym na terenie województwa lubelskiego. Na koniec 2019 roku liczba ludności w gminie Kraśnik wynosiła 7323 osób.

Szczegółowe wartości pokazuje wykres zamieszczony poniżej.

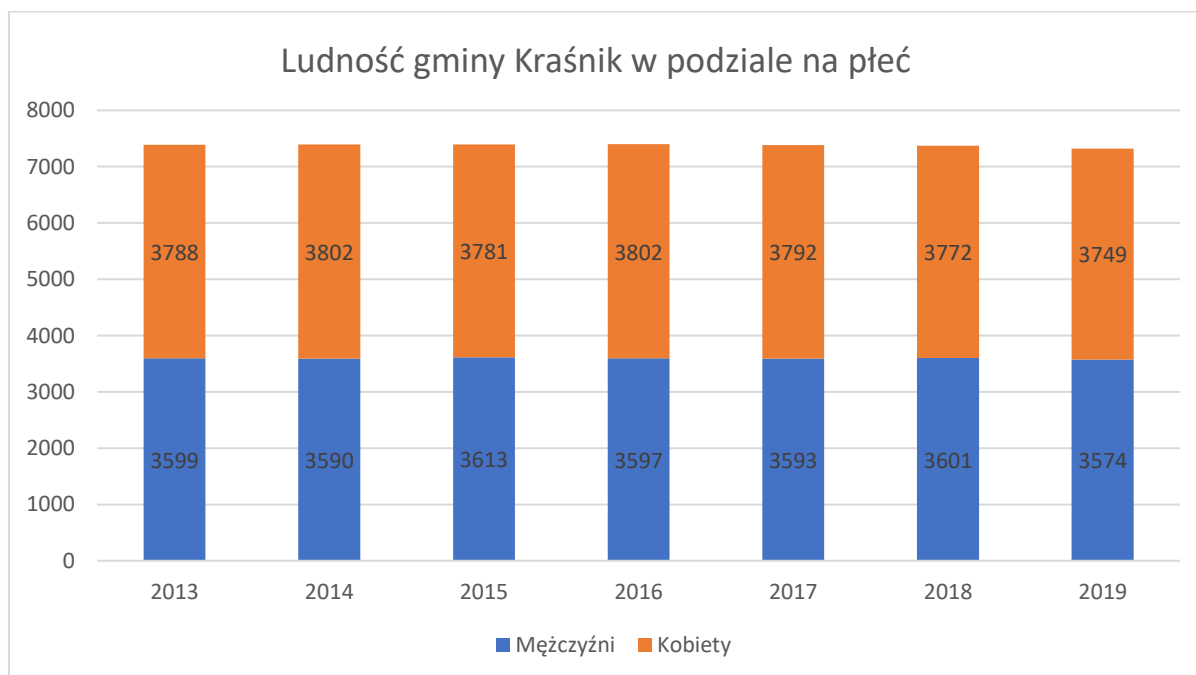
Wykres 1. Ludność gminy Kraśnik

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Szczegółowy obraz populacji prezentuje poniższy wykres:

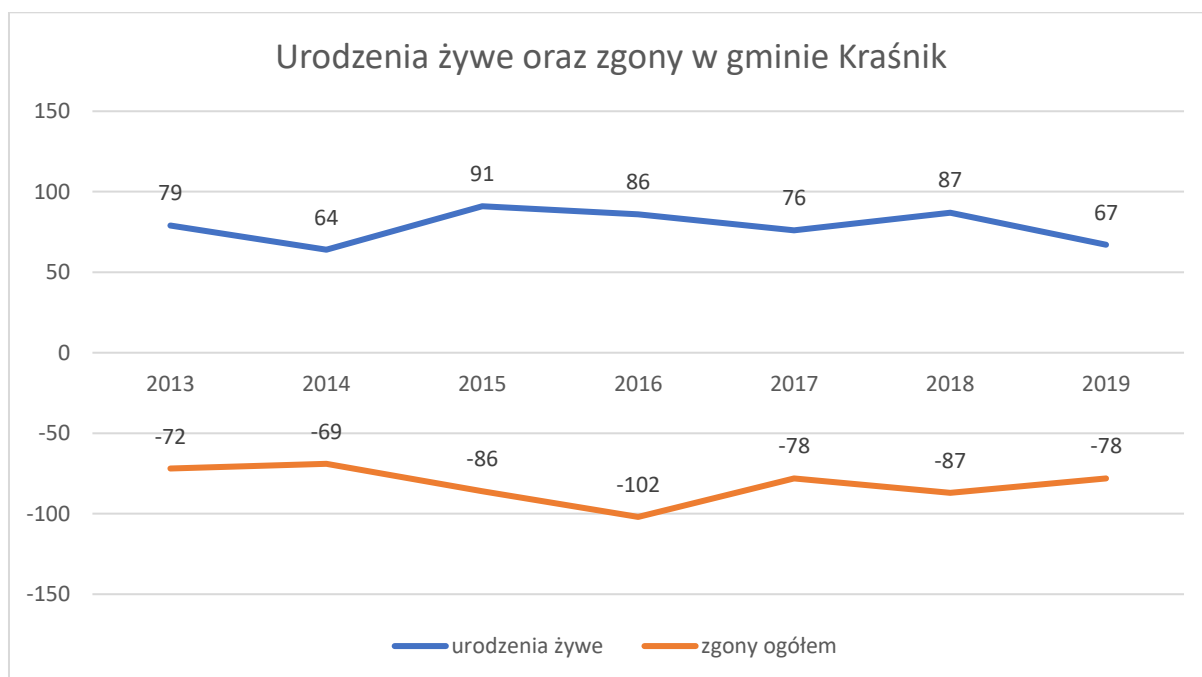
Wykres 2. Ludność gminy Kraśnik w podziale na płeć.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

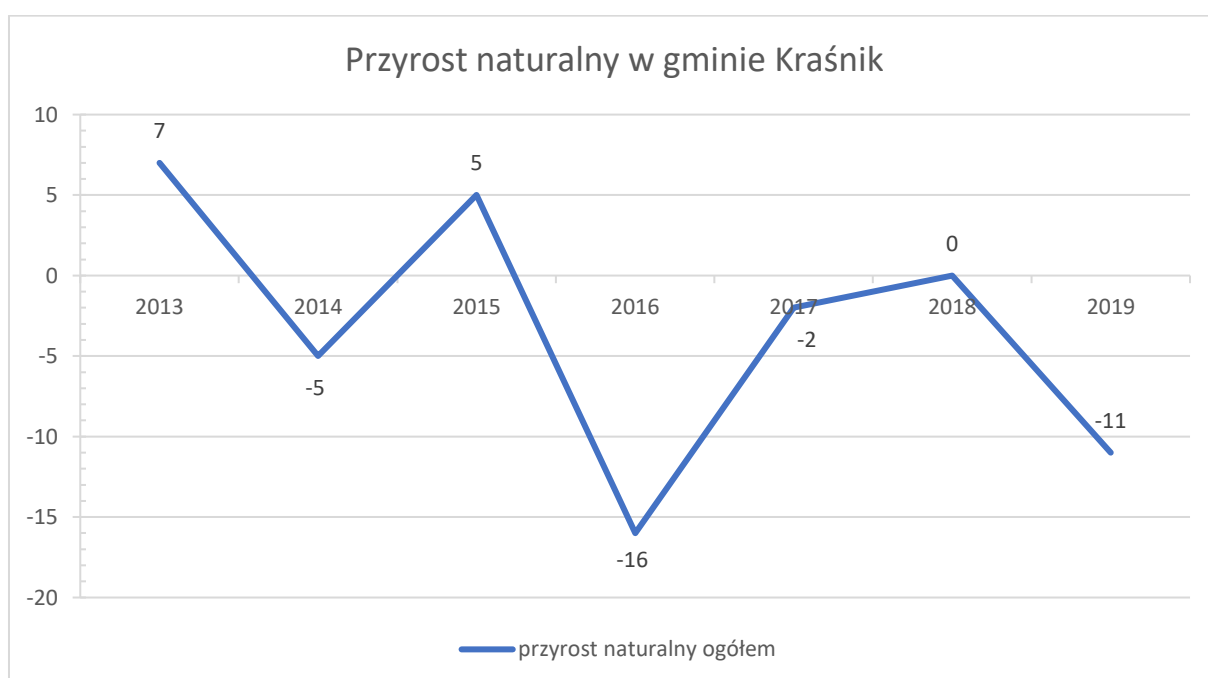
Zmniejszająca się liczba ludności wynika ze spadku urodzeń w ostatnich latach, ale też ze wzrostu zgonów w 2016 i 2018 roku (wykres 3). Przyrost naturalny w gminie Kraśnik od 2016 roku jest ujemny (-16 w 2016, -2 w 2017 i -11 w 2019) co obrazuje wykres 4.

Wykres 3. Urodzenia żywe oraz zgony w gminie Kraśnik.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

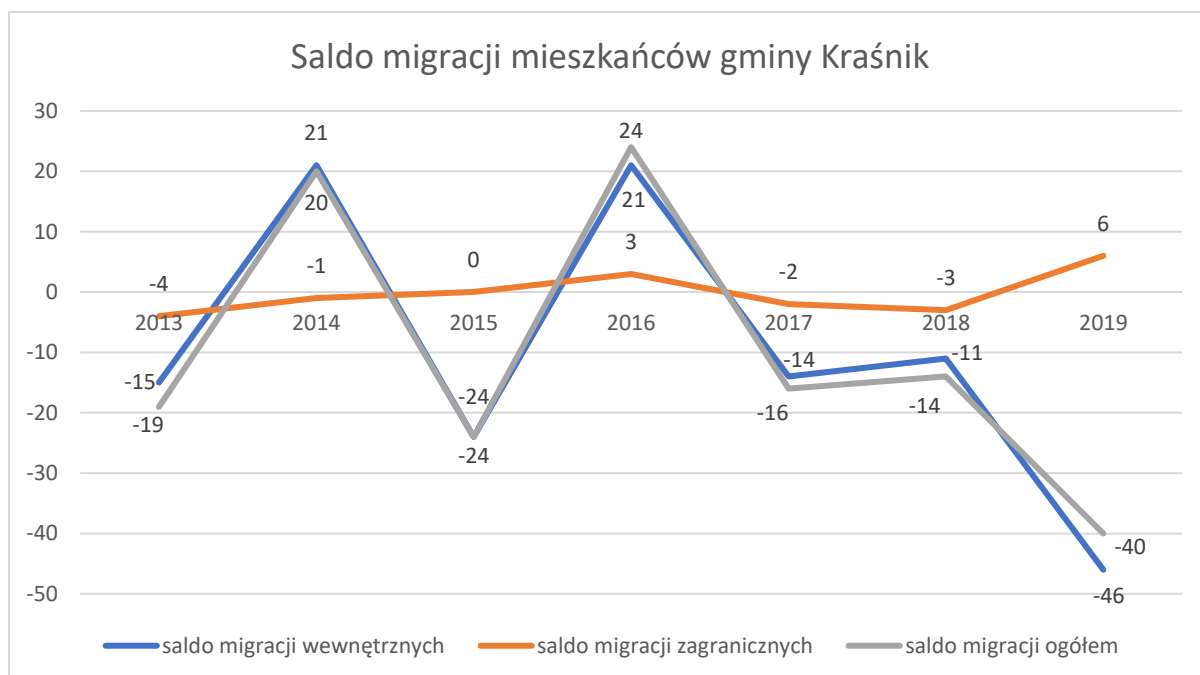
Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Kraśnik.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy administracyjnej podstawowej jednostki terytorialnej nazywamy migracją. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2017-2019 obserwuje się ujemne saldo migracji, odbywające się głównie w ruchu wewnętrznym. Saldo migracji zagranicznych wskazuje w ostatnim analizowanym roku wynik dodatki. Szczegółowe dane na temat salda migracji mieszkańców gminy Kraśnik przedstawia poniższy wykres.

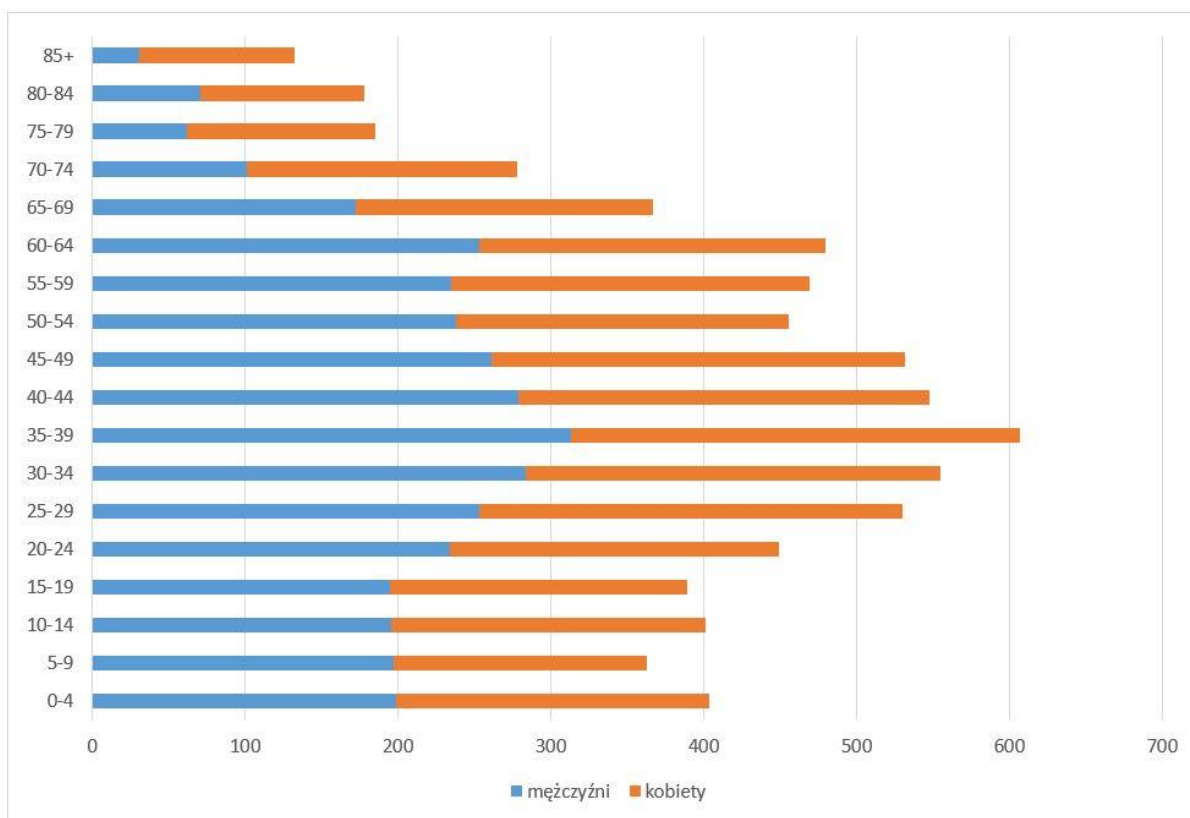
Wykres 5. Saldo migracji mieszkańców gminy Kraśnik.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując sytuację demograficzną gminy Kraśnik uwagę zwraca systematycznie malejąca ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrastająca ilość osób w wieku poprodukcyjnym. Na tej podstawie należy przypuszczać, iż w gminie postępuje proces starzenia się społeczności lokalnej. Jednakże jest dość liczna grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym, w przedziale 35-39 lat oraz w przedziale wiekowym 20-24 i 25-29, co daje dużą nadzieję na nowe rodziny i kolejne pokolenia mieszkańców.

Wykres 6. Podział mieszkańców według grup wiekowych.

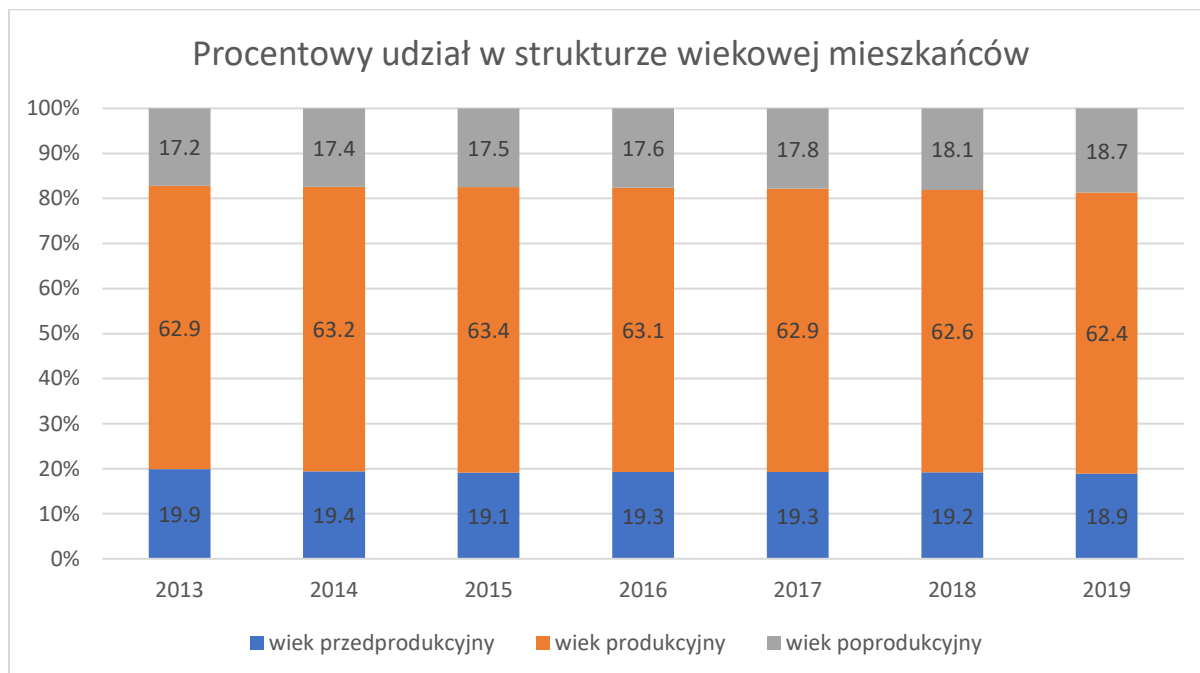

Źródło Bank Danych Lokalnych

Pojawiający się powszechnie problem starzejącego się społeczeństwa zwraca uwagę na konieczność organizacji systemu wsparcia oraz zabezpieczenia niezbędnych potrzeb dla tej kategorii mieszkańców.

Procentowy udział w strukturze wiekowej przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Procentowy udział w strukturze wiekowej mieszkańców.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców gminy Kraśnik.

Gmina Kraśnik jest gminą typowo rolniczą. Sprzyjają temu warunki naturalne: klimat odznaczający się wysokimi średnimi wartościami temperatury powietrza, niezbyt dużymi amplitudami, długim okresem wegetacji, a także dobre gleby lessowe i rędziny.

Na terenie gminy funkcjonuje 2428 gospodarstw rolnych. Przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi ok. 2,5 ha. W strukturze zasiewów dominują zboża (70,1%), uprawia się głównie pszenicę (23,2%), ziemniaki (13,7%) i buraki cukrowe. Charakterystyczny jest też rzepak, chmiel, tytoń i len. W ostatnich latach dużą powierzchnię zajęły plantacje krzewów owocowych – porzeczek, malin oraz truskawek. Znaczącą rolę odgrywa również hodowla zwierząt.

W strukturze użytkowania ziemi w gminie Kraśnik przeważają grunty orne, zajmujące prawie 54% powierzchni gminy. Na tle województwa lubelskiego gmina wyróżnia się niższym niż średnia udziałem użytków rolnych (o 8%) i bardzo małym udziałem łąk i pastwisk. W strukturze użytkowania ziemi dużą powierzchnię zajmują lasy.

Gmina Kraśnik nie posiada większych zakładów przemysłowych. Do niedawna przemysł reprezentowały przede wszystkim cegielnie. Z uwagi na liczbę cegielni są one jednym z największych pracodawców na terenie gminy Kraśnik. Na stałe w cegielniach zatrudnionych

jest ok. 50 pracowników, jednak w sezonie produkcyjnym od maja do października, zatrudnienie znajduje tu ok 1000 osób. Okolice Kraśnika są prawdziwym cegielnianym zagłębieniem. W chwili obecnej funkcjonuje 11 cegielni z czego 9 znajduje się w gminie Kraśnik, zaś 2 cegielnie położone są na terenie miasta Kraśnik. Niezmienna od lat technologia i dobrej jakości glina lessowa sprawiają, że wytwarzany produkt jest podstawowym materiałem stosowanym w budownictwie i stanowi pewną gwarancję dla dalszego rozwoju gminy.

W gminie Kraśnik nastąpił wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Z każdym rokiem rośnie liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na własny rachunek, w ciągu ostatnich ośmiu lat nastąpił wzrost o ponad 120 osób, co wskazuje na korzystną koniunkturę gospodarczą dla tego rodzaju działalności. Sytuacja gospodarcza uzależniona jest nie tylko od rolnictwa ale również od rozwoju sektora prywatnego. Wzrost liczby podmiotów gospodarczych świadczy o sprzyjających warunkach do rozwoju gminy oraz o poprawie statusu materialnego mieszkańców.

Poniższa tabela prezentuje podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.

Podmioty wg sektorów własnościowych	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
sektor publiczny	6	6	6	6	6	6	5	5
sektor prywatny ogółem	401	445	444	496	494	498	519	538
osoby prywatne prowadzące działalność gospodarczą	340	381	380	430	426	429	447	467
stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	11	11	12	14	16	17	15

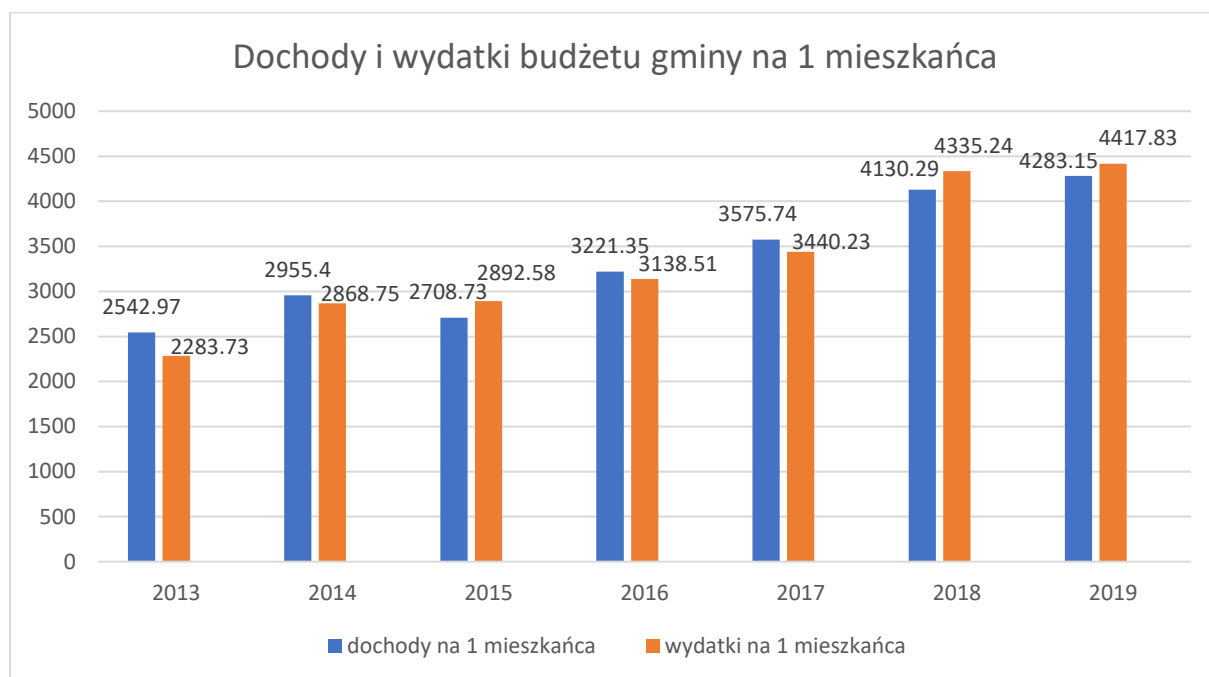
źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Warto zauważyć, iż na terenie gminy Kraśnik funkcjonuje 15 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego pozwala na skuteczne i efektywne działania na rzecz rozwoju i poprawy

warunków życia mieszkańców. Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę w społecznościach lokalnych, zwiększając szanse rozwoju małych i średnich miejscowości.

Sytuację ekonomiczną mieszkańców gminy Kraśnik ocenimy w znacznej mierze na podstawie informacji o dochodach i wydatkach budżetu gminy na zadania publiczne.

Wykres 8. Dochody i wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca.

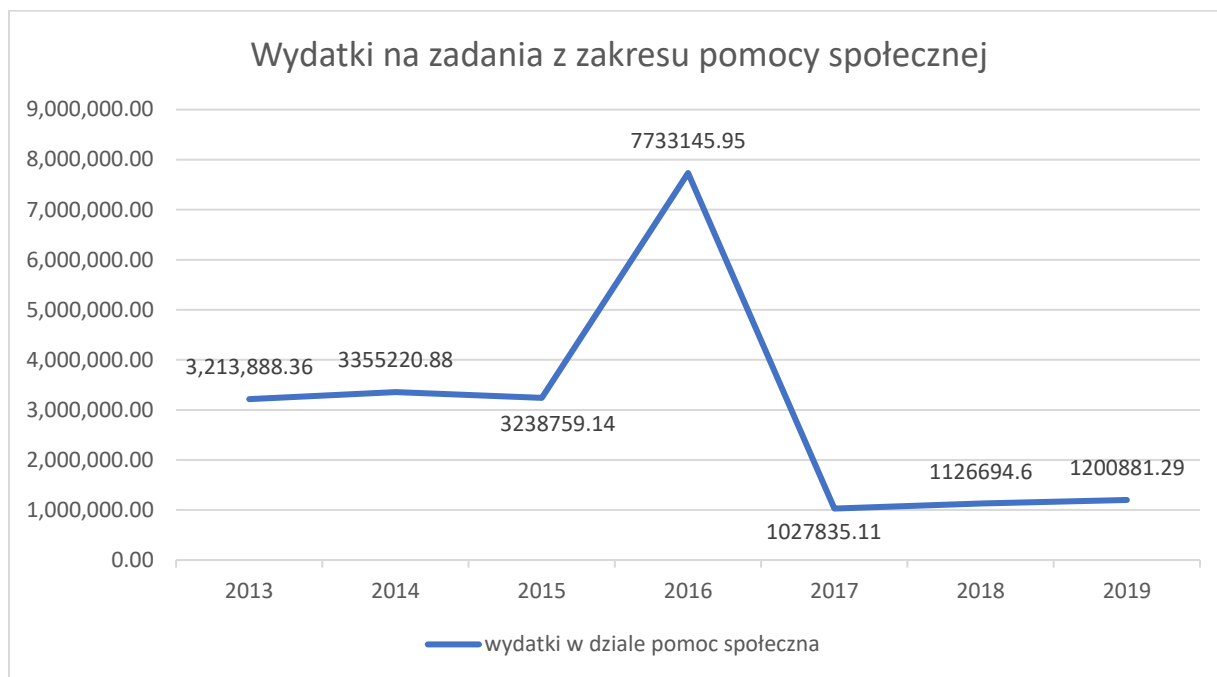
źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Na podstawie przedstawionych danych należy zaobserwować wyraźną tendencję wzrostową poziomu dochodów i wydatków budżetu gminy. W analizowanym okresie prawie dwukrotnie wzrosły zarówno dochody, jak i wydatki na jednego mieszkańca, gdzie w roku 2013 wydatki wynosiły 2283,73 zł, a dane za 2019 rok wskazują kwotę 4417,83 zł.

Natomiast wydatki na pomoc społeczną wskazują na znaczący wzrost w 2016 roku do kwoty 7 733 145,95 zł., co jest spowodowane wprowadzeniem świadczenia wychowawczego na mocy ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195). Od kwietnia 2016 r. świadczenie wychowawcze w ramach programu „Rodzina 500 plus” skierowane jest do rodzin wychowujących dzieci do 18 roku życia, finansowane jest z budżetu państwa, poprzez samorząd gminny.

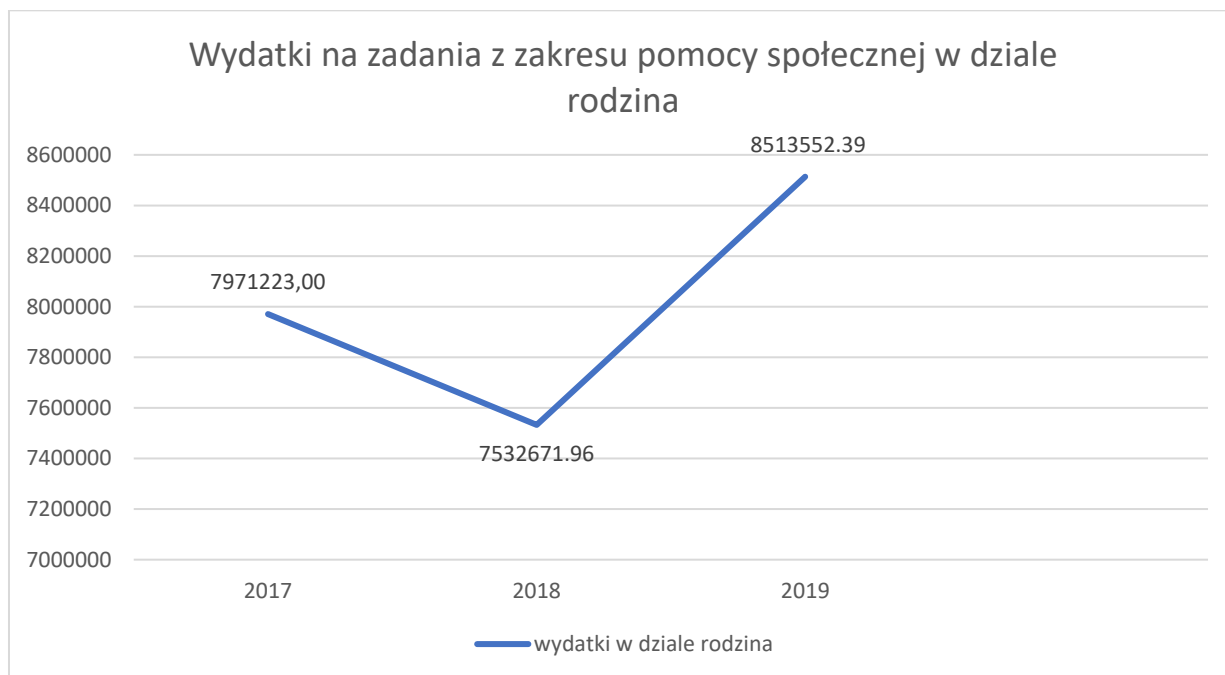

Wykres 9. Wydatki na zadania z zakresu pomocy społecznej.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 10. Wydatki na zadania z zakresu pomocy społecznej w dziale rodzina

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

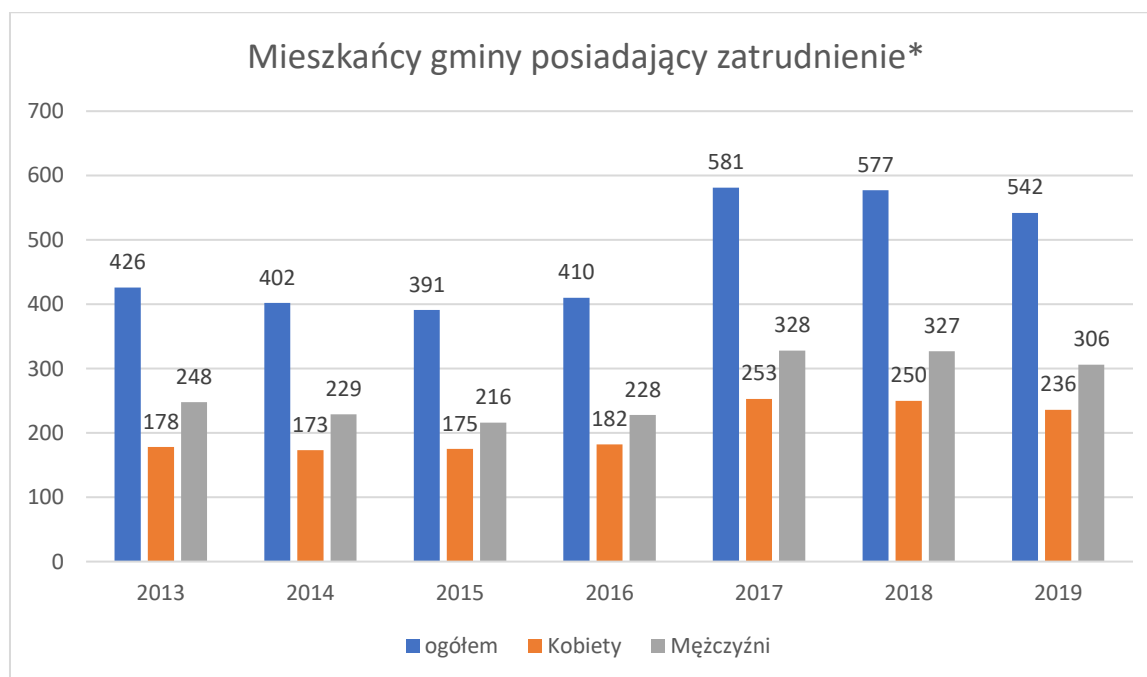
Celem jednolitego ewidencjonowania środków przeznaczonych na wsparcie rodziny, utworzono w klasyfikacji budżetowej nowy dział „855 – Rodzina”, który miał zastosowanie po raz pierwszy do projektów uchwał budżetowych na 2017 r. Od 2016 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w gminie były wyższe niż w latach poprzednich. Przyczyniło się do tego głównie świadczenie wychowawcze, na które w latach 2017-2019 wydatkowano odpowiednio - 4 993 003 zł, 4 591 791 zł i 5 700 418 zł w 2019 roku.

W analizowanym okresie od 2013 do 2019 roku następuje ciągle zwiększanie wydatków na zadania z zakresu pomocy społecznej, co wskazuje na wzrost liczby mieszkańców gminy Kraśnik, których sytuacja ekonomiczna nie jest stabilna, i którzy w dalszym ciągu wymagają społecznego wsparcia.

3.4. Stan bezrobocia na terenie gminy Kraśnik.

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Wg danych GUS w 2019 roku liczba mieszkańców posiadających zatrudnienie wynosiła 542 osoby. Od 2017 roku liczba ta jest znacznie wyższa niż w latach 2013-2016.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie.*

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie,

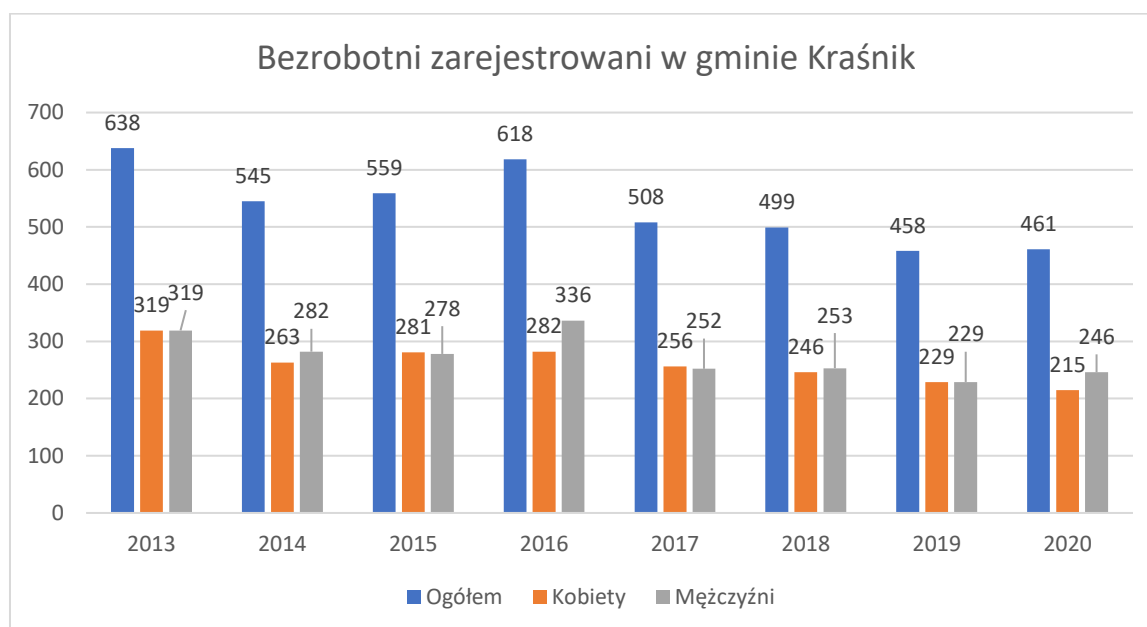
duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób

Powiat kraśnicki należy do grupy powiatów o wysokiej stopie bezrobocia, stan ten przekłada się na poszczególne gminy. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku na koniec 2020 roku zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie kraśnickim było 4671, co stanowi 10,8 %. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost bezrobotnych – w 2019r. 4392 osób, co stanowi 10,1%.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego bezrobotnych w gminie Kraśnik na koniec 2020 roku było 461 osób, w tym 215 kobiet i 246 mężczyzn.

Liczbę osób bezrobotnych z podziałem na płeć prezentuje poniższy wykres.

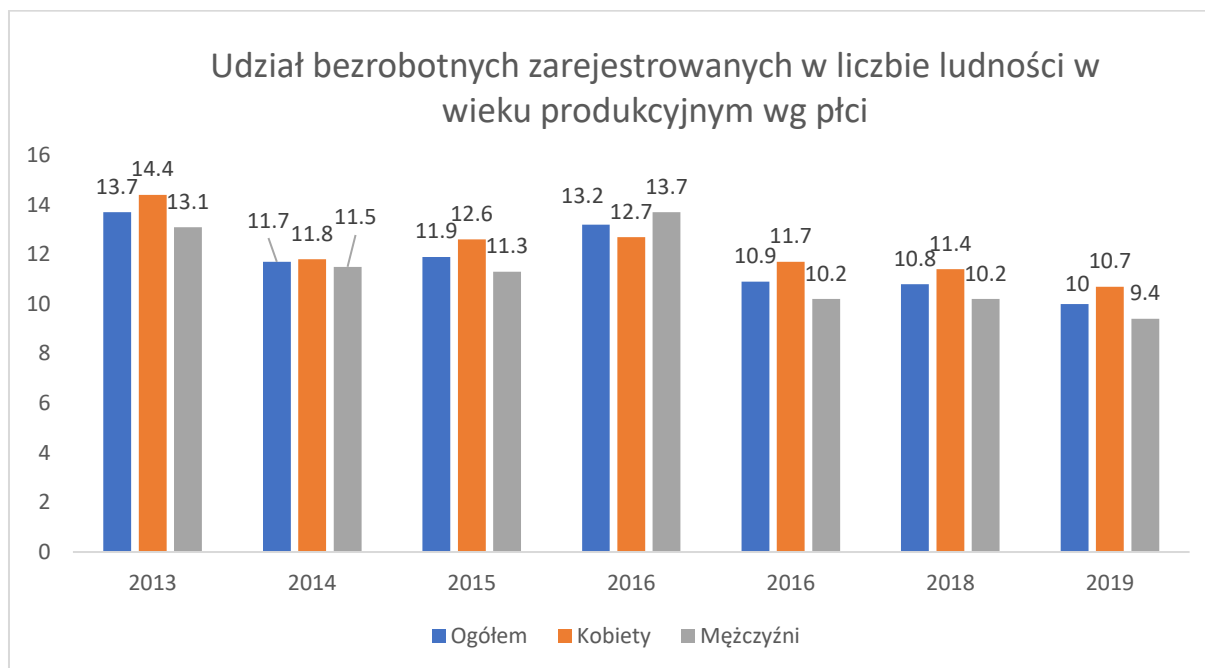
Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Kraśnik.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym na przestrzeni ostatnich kilku lat jest na zbliżonym poziomie. Od 2013 roku możemy zaobserwować spadek o 4%. Ostatnie dane z 2019 roku wskazują, iż 10,7 % ludności w wieku produkcyjnym w gminie Kraśnik stanowili bezrobotni.

Wykres 13. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci.

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wśród ogólnej liczby osób bezrobotnych, aż 307 osób stanowili długotrwale bezrobotni, oraz młodzi do 30 roku życia -164 osoby.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy stwierdzić, iż pomimo rosnącej przedsiębiorczości na terenie gminy oraz spadku osób bezrobotnych, nadal brak pracy jest zauważanym problemem. Zjawisko bezrobocia jest jedną z najważniejszych przyczyn przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w gminie Kraśnik.

3.5. Sytuacja mieszkaniowa w gminie Kraśnik.

Podstawą mieszkalnictwa w gminie Kraśnik jest tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok zarówno pod względem liczby mieszkań, jak również powierzchni użytkowej i standardów wyposażenia i użytkowania. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2013-2019 liczba mieszkań w gminie zwiększyła się z 2148 do 2237 w 2019 r. Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Zasoby mieszkaniowe w gminie Kraśnik

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Mieszkania	2 148	2 161	2 183	2 193	2 214	2 226	2 237
Izby	9 467	9 542	9 665	9 718	9 826	9 893	9 948
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m²)	207 056	209 019	211982	213 361	216 104	217 572	218 683

źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Standard mieszkalnictwa w gminie Kraśnik należy ocenić jako dobry, według danych GUS z 2019 roku 91,7 % mieszkań korzysta z dostępu do wodociągu i bieżącej wody, 78,5 % wyposażonych jest w łazienki, 76,4 % korzysta z centralnego ogrzewania. Należy zauważyć, iż w dalszym ciągu część mieszkańców nie ma dostępu do wodociągu, łazienki i centralnego ogrzewania.

W chwili obecnej gmina nie posiada mieszkań komunalnych, jak również lokali o charakterze socjalnym.

3.6. Ochrona zdrowia mieszkańców gminy Kraśnik.

Opieka zdrowotna dla mieszkańców gminy Kraśnik realizowana jest w jednej niepublicznej placówce podstawowej opieki zdrowotnej – NZOZ „Rodzina”, która świadczy usługi medyczne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, środowiskowej i medycyny szkolnej. Dostępność do świadczeń zdrowotnych jest zapewniona w formie porad ambulatoryjnych oraz praktyk lekarskich świadczonych bezpośrednio mieszkańcom gminy w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia. Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach stacjonarnych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarstwa dla mieszkańców gminy realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kraśniku.

Liczba udzielonych porad ambulatoryjnych – w 2018r. - 10510, w 2019 r. – 9562, nie pokazuje niepokojących tendencji wzrostowych, a nawet spadek, co może być oznaką stabilnej sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy.

Obraz sytuacji zdrowotnej mogą odzwierciedlać świadczenia finansowane z pomocy społecznej udzielane osobom chorym i niepełnosprawnym.

Tabela 3. Wysokość zasiłków pielęgnacyjnych.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych (tys. zł)	295	308	297	301	309	311	366

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wyplata świadczeń dla osób z problemami zdrowotnymi i niepełnosprawnościami wskazuje na ograniczone możliwości samodzielnego funkcjonowania i radzenia sobie w powrocie do zdrowia i pełnej sprawności.

3.7. Identyfikacja problemów społecznych w gminie Kraśnik.

W świetle przedstawionych w poprzednich rozdziałach informacji statystycznych obraz sytuacji mieszkańców gminy Kraśnik można określić jako stabilny, ale wymagający koncentracji na osobach i grupach społecznych dotkniętych brakiem stałego źródła utrzymania, uniemożliwiającym zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Jakość życia mieszkańców jest jednym z czynników decydujących o zrównoważonym rozwoju. Wśród mieszkańców gminy można zidentyfikować wiele problemów hamujących ten rozwój. Szczegółowy opis problemów społecznych zawarty został w niniejszym rozdziale.

Problemy społeczne rozumiane są jako powtarzające się zjawiska, uznawane przez daną społeczność za niekorzystne, negatywne, których nasilenie niepokoi mieszkańców i przyczynia się do dezorganizacji życia społecznego. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030 skupia się na problemach wymagających priorytetowego działania. Rozwiązywanie problemów społecznych to wprowadzanie optymalnych sposobów systematycznego reagowania celem zapobieżenia negatywnym zjawiskom.

3.7.1. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.²

W gminie Kraśnik instytucją realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku. Ośrodek podejmując określone zadania działa w oparciu o przepisy obowiązującego prawa, m.in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Obraz problemów społecznych, wynikający z analizy materiałów jakimi dysponuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku ujęto w zestawienia tabelaryczne oraz wykresy. Jedną z ważniejszych informacji dotyczących sytuacji problemowej mieszkańców na terenie gminy Kraśnik jest liczba rodzin objętych pomocą społeczną. Dane statystyczne wskazują rzeczywistą liczbę rodzin oraz osób w rodzinie zakwalifikowanych do świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2020.

Tabela 4. Liczba rodzin oraz osób w rodzinie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2020.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	312	176	152	152	147
Liczba osób w rodzinach	874	459	373	362	363

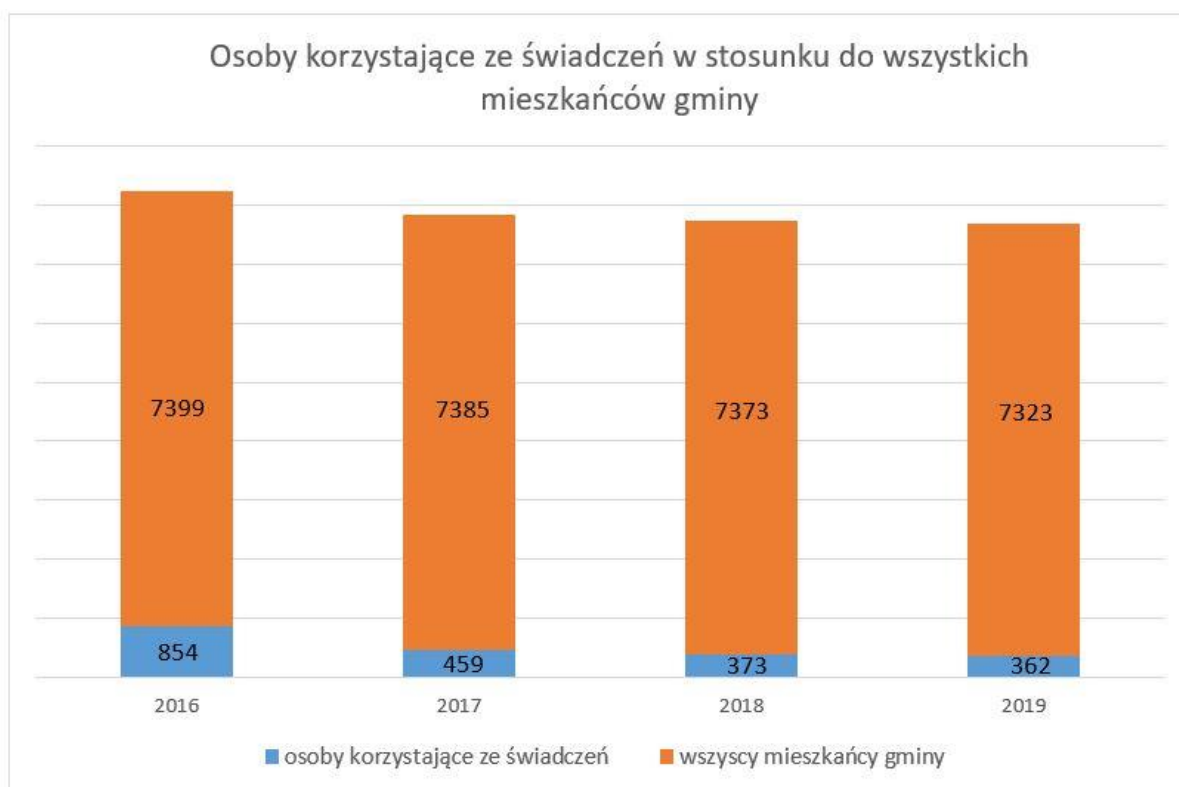
² Art. 2 ust.1 art. 3 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369)

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Poddany analizie okres wskazuje na spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Jedynie w roku 2016 widać znaczny wzrost świadczeniobiorców, przyczyną tego stanu było wystąpienie zdarzenia losowego w postaci burzy gradowej, która spowodowała liczne straty w uprawach rolnych, budynkach gospodarczych i mieszkalnych mieszkańców gminy Kraśnik.

Miarodajnym wskaźnikiem skali korzystania z pomocy społecznej w danej gminie jest udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej (liczba osób w rodzinie) w ogólnej liczbie mieszkańców gminy.

Wykres 14. Stosunek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w stosunku do wszystkich mieszkańców gminy Kraśnik.

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przedstawiona sytuacja może być przejawem poprawy warunków ekonomicznych, jednak wciąż znaczna ilość osób korzysta z pomocy, otrzymując głównie świadczenia finansowe. Kolejną istotną sprawą pokazującą obraz sytuacji społecznej w gminie Kraśnik są przyczyny, z powodu których mieszkańcy ubiegają się o pomoc społeczną. Występujące dysfunkcje

przyczyniają się do niedostatku, który z kolei prowadzi do problemów społecznych, które w porę powinny być zauważone. W tabeli poniżej szczegółowo zaprezentowane zostały przyczyny udzielania pomocy.

Tabela 5. Przyczyny udzielania pomocy.

<i>Przyczyny udzielania pomocy:</i>	<i>Liczba rodzin w 2016</i>	<i>Liczba rodzin w 2017</i>	<i>Liczba rodzin w 2018</i>	<i>Liczba rodzin w 2019</i>	<i>Liczba rodzin w 2020</i>
Ubóstwo	88	88	72	58	56
Sieroctwo	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	1	1	1	0
Bezrobocie	93	94	74	70	71
Niepełnosprawność	67	67	57	57	51
Długotrwała lub ciężka choroba	59	63	60	65	63
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	7	3	5	3	2
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa w tym rodziny wielodzietne i niepełne	44	26	19	24	18
Alkoholizm lub narkomania	11	9	12	18	8
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	3	1	1	2

Zdarzenia losowe	131	4	2	6	0
Kłęska żywiołowa	18	0	0	4	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Z przedstawionych informacji jednoznacznie wynika, iż głównymi powodami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej jest **bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba oraz ubóstwo**. Poza wyżej wymienionymi problemami istnieje szereg innych zdiagnozowanych dysfunkcji, które występują w mniejszym natężeniu jednak mają istotny wpływ na życie społeczne. Wyodrębniono kolejne ważne obszary problemowe, należą do nich: **niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, uzależnienia**. Podobnie jak poprzednio prezentowane wartości również informacje z tabeli 5 pokazują malejącą liczbę.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia w latach 2016-2020 najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte bezrobociem, liczba tych osób zmniejszyła się z 93 w 2016 do 71 w 2020 roku. Kolejna grupa to osoby długotrwale i ciężko chore, na przestrzeni analizowanych 5 lat nastąpił wzrost z 59 do 63 osób. Następną grupą osób to korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, ich ilość zmalała z 88 w 2016 r. do 56 w 2020 r. Niepokojącą grupę stanowią osoby niepełnosprawne, pomimo wartości malejącej w 2020 roku było to 51 osób. W analizowanym okresie nie było osób, które korzystałyby ze wsparcia ośrodka pomocy z powodu sieroctwa, jak również przemocy w rodzinie.

Osoba lub rodzina nie będąca w stanie samodzielnie rozwiązać swoich problemów ma prawo zwrócić się do ośrodka pomocy społecznej, jako podstawowej jednostki systemu pomocy społecznej, z prośbą o pomoc. Prawo do wsparcia mają osoby i rodziny, spełniające określone warunki, które zawarte zostały w poszczególnych aktach prawnych. Udzielana pomoc może mieć charakter niepieniężny i pieniężny.

Do świadczeń niepieniężnych realizowanych przez ośrodek należy zaliczyć m.in.:

- posiłek - ośrodek zapewnia gorący posiłek osobom, które własnym staraniem nie mogą go sobie zapewnić,
- schronienie - udzielenie pomocy osobom bezdomnym w postaci zapewnienia schronienia w schronisku lub noclegowni,
- sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego,

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania - udzielane są one osobom, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności wymagają pomocy innych osób,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – dostosowane do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi i świadczone w miejscu ich zamieszkania.
- pracę socjalną, która udzielana jest osobom/rodzinom na rzecz poprawy ich funkcjonowania w środowisku lokalnym, może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Udzielana jest bez względu na posiadany dochód, również osobom/ rodzinom nie korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 6. Świadczenia niepieniężne udzielane mieszkańcom gminy Kraśnik.

Formy świadczeń	Liczba osób					Kwota świadczeń				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Posiłek	144	98	82	70	67	104 314	70 298	62 959	50 217	26 175
Schronienie	0	1	0	0	0	0	1 650	0	0	0
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	2	0	0	0	0	6 410	0
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	8	18	18	13	16	172 943	218044	336 457	297 322	331 578

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 7. Usługi świadczone mieszkańcom gminy Kraśnik.

	Liczba osób	Kwota świadczeń

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030

Rodzaje usług	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Usługi opiekuńcze	0	0	0	0	2	0	0	0	0	340
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poradnictwo specjalistyczne	3	1	19	0	3	0	0	0	0	0
Praca socjalna	236	165	267	165	32	0	0	0	0	0
Interwencja kryzysowa	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontrakt socjalny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Z powyższego zestawienia można zauważyć, że dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz „Posiłek w szkole i w domu”. Nowy program na lata 2019-2023 zakłada wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Program „Posiłek w szkole i w domu” zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących się w trudnej sytuacji. Istotnym elementem Programu jest zapewnienie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. W ramach Programu dofinansowane są także posiłki dowożone osobom dorosłym, w tym osobom niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), niebędącym w stanie przygotować sobie codziennie gorącego posiłku.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego w latach 2016-2020 było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej. Osoby w podeszłym wieku

oraz przewlekle chore wymagające stałej opieki i pielęgnacji mogą zamieszkać w domach pomocy społecznej, jednak są zobowiązani do ponoszenia dość dużej odpłatności za pobyt. Ich dochody są często dużo niższe niż koszt utrzymania, co sprawia że gmina jest obowiązana do partycypacji w kosztach pobytu mieszkańców w domach pomocy. W roku 2020 umieszczonych w domach pomocy społecznej było 16 osób, wydatki z tego tytułu wyniosły 331578 zł. W analizowanym okresie nastąpił znaczny wzrost osób kierowanych do domów pomocy społecznej, co wiązało się ze wzrostem wydatków na to zadanie. W analizowanym okresie dwukrotnie wzrosła liczba osób skierowanych do domu pomocy, jak również odpłatność gminy wzrosła prawie dwa razy. Mieszkańcy kierowani są do domów pomocy społecznej najbliższej swojego miejsca zamieszkania, tj. do Domu Pomocy Społecznej w Kraśniku lub Popkowicach. Koszty ponoszone na to zadanie są znacznym obciążeniem dla budżetu gminy. Konieczne jest poszukiwanie rozwiązań ograniczających kierowanie osób wymagających wsparcia i pomocy do domów pomocy. Osoby starsze i schorowane to bardzo często osoby samotnie gospodarujące, pobierające najniższe świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych, wymagające kompleksowego wsparcia w systemie lokalnym.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2016-2020 liczba rodzin objętych pracą socjalną znacznie zmniejszyła się (w 2018 – 267, 2019 – 165 a w 2020 – 32). Praca socjalna polega na diagnozie rodzin i środowisk, udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy w rozwiązywaniu trudności życiowych oraz kwalifikowaniu do uzyskania świadczeń.

Świadczenia o charakterze pieniężnym, to w szczególności:

- zasiłek stały - przysługuje pełnoletniej osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego,
- zasiłek celowy - pomoc w tej formie przeznaczona jest głównie na zakup żywności, opału, leków, opłaty za energię. Szczególnym rodzajem zasiłku celowego jest zasiłek celowy z powodu zdarzenie losowego oraz specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek okresowy - pomoc w formie zasiłków okresowych przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, w przypadku, gdy dochód osoby lub rodziny jest niższy od kryterium dochodowego określonego w ustawie.

Tabela 8. Świadczenia pieniężne udzielane mieszkańcom gminy Kraśnik.

Formy świadczeń	Liczba osób					Kwota świadczeń				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Zasilek stały	27	29	25	23	22	108196	125 547	134 501	115 716	112 948
Zasilek celowy	94	126	108	113	119	61 252	93 100	68 550	78 570	90 410
Zasilek okresowy	53	49	34	36	35	62 601	57 943	54 849	60 744	65 478

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wśród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2016-2020 był zasilek celowy, który jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za energię, gaz, wodę, a także kosztów pogrzebu.

Na przestrzeni pięciu lat liczba świadczeniobiorców, jeżeli chodzi o zasilek stały i okresowy zmniejszyła się. Natomiast liczba osób, które otrzymały zasilek celowy wzrosła do 119 w 2020 roku. Jednak wartość udzielanych świadczeń stale wzrasta, co jest odzwierciedleniem trudności finansowych spowodowanych, m.in. brakiem możliwości zarobkowania, koniecznością ponoszenia wydatków na leczenie w związku z chorobą lub innymi ważnymi potrzebami.

3.7.2. Zadania realizowane na rzecz rodzin wychowujących dzieci.

Warunki funkcjonowania rodzin na terenie gminy Kraśnik, proces wychowania młodego pokolenia oraz status materialny rodzin są szczególnie ważnym zagadnieniem w lokalnej polityce społecznej. Przejawia się to w działaniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych jednostek i podmiotów lokalnie odpowiedzialnych za wspieranie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych. Według danych ośrodek pomocy wsparciem obejmował liczną grupę rodzin wychowujących dzieci. Szczegółowy wykaz rodzin objętych wsparciem przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 9. Wykaz rodzin wychowujących dzieci.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	110	87	78	67	65
Liczba osób w rodzinach	621	349	303	256	266

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu ochronę macierzyństwa, pomoc w rozwiązywaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży.

Jednym z problemów jaki obserwuje się na terenie gminy Kraśnik jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym rodziny wielodzietne i niepełne. W analizowanym okresie problem ten wskazuje na zmniejszanie się z 44 rodzin w 2016 r. do 18 w 2020 r, jednak jest to temat istotny dla rozwoju społeczności

lokalnej. Temat ten należy szczególnie badać ze względu na dobro dzieci, które powinny wychowywać się w jak najlepszych warunkach.

Kolejnym z powodów udzielania wsparcia jest potrzeba ochrony macierzyństwa w tym potrzeba ochrony wielodzietności, co jest priorytetowym działaniem społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. Wsparciem tym w 2016 roku było 7 rodzin, natomiast w 2020 były to 2 rodziny. Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak i wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku, jak i zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców oraz niepełnosprawnościami, schorzeniami i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Samorząd gminy podejmuje szereg działań wspierających rodziny zamieszkujące na terenie gminy Kraśnik. Jednym z takich działań jest realizacja od 2014 roku programu pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który wydaje uprawnionym Karty Dużej Rodziny. W 2016 roku wydano 51 Kart dla 10 rodzin, a w roku 2019 – 176 dla 70 rodzin. Tak znaczny wzrost był skutkiem zmian w ustawie, zgodnie z którymi od 2019 roku o Kartę Dużej Rodziny mogą się ubiegać również rodzice, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu, co najmniej trójkę dzieci bez względu na ich aktualny wiek.

Dane szczegółowe prezentowane są w tabeli poniżej.

Tabela 10 . Karty Dużej Rodziny przyznawane w gminie Kraśnik w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	10	9	23	70	31
Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	51	41	72	176	78

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W latach 2017-2020 Ośrodek realizował również zadanie wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, przyznając świadczenia wychowawcze z programu „Rodzina 500 +” – na łączną kwotę odpowiednio w 2017 r. - 4 993 003 zł, 2018 r. 4 591 791 zł.

i w 2019 r. -5 700 418 zł. W ramach programu rodzinom z dziećmi na utrzymaniu przysługuje świadczenie w wysokości 500 zł na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia

Dane szczegółowe dotyczące realizowanego zadania przedstawia tabela poniżej.

Tabela 11. Świadczenia wychowawcze z Programu RODZINA 500 +

	2017	2018	2019	2020
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie	532	477	470	723
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	827	730	1126	1158
Wydatki na świadczenia wychowawcze	4 993 003 zł.	4 591 791 zł.	5 700 418 zł.	7 126 112zł

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W 2019 roku liczba przyznanych świadczeń znacznie wzrosła, co wynika ze zmiany przepisów, które od 1 lipca 2019 roku umożliwiły pobieranie świadczenia także na pierwsze dziecko w rodzinie. Należy zauważyć, iż kwota wypłacanych świadczeń z programu jest znaczącym wsparciem dla rodzin z dziećmi.

W analizowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. W roku 2020 ogólna liczba udzielonych świadczeń była niższa niż w latach poprzednich. Spadek liczby wypłaconych świadczeń dotyczy wszystkich rodzajów świadczeń, zarówno zasiłków rodzinnych, zasiłków pielęgnacyjnych, jak i jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka. Obserwuje się również zmniejszenie wydatków na wypłatę świadczeń rodzinnych. W roku 2016 wypłacono 2 073 378,37 zł. natomiast w roku 2020 – 1 978 136,21 zł.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2020

Świadczenia rodzinne	Liczba świadczeń					Wydatki				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	820	802	704	617	615	1089 678,3 7	1075 986,3 2	951264, 77	823458, 51	817413,21
Zasiłek pielęgnacyjny	163	168	163	160	155	3007 98	3086 01	310542	365918	403621
Świadczenie pielęgnacyjne	25	26	23	19	23	3921 93	4457 02	416514	371369	510274
Specjalny zasiłek opiekuńczy	14	18	20	16	12	8836 1	11647 1	127629	116800	95312
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	60	59	57	54	40	6000 0,00	5900 0	57000	54000	40000
Świadczenie rodzicielskie	12	21	11	13	10	1423 48	2383 65	128583	152826	111516
					Ogół	2073	2244	1991532	1884371	1978136,2
					em:	378,3	125,3	,77	,51	1
						7	2			
Zasiłek dla opiekuna	19	13	12	11	9	11992 4	8625 3	76585	83080	70060
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	0	2	0	1	2	0	8000, 00	0	4000,00	8000,00

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W analizowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał również zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W 2016 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił 19 zasiłków dla opiekuna na łączną kwotę 119 924 zł, a w roku 2020 – 9 świadczeń na kwotę 70 060 zł.

W latach 2016-2020 ośrodek przyznał 5 jednorazowych świadczeń z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest w oparciu o art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, wynosi 4.000 zł i jest finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa.

Kolejną formę pomocy udzielaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2016-2020 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zmniejszała się z roku na rok (z 49 w 2016 r. do 26 w 2020 r.), podobnie jak wysokość świadczeń. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2016-2020.

	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	49	49	41	31	26
Łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	253 510	252 970	210 920	169 080	141 660

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Gmina Kraśnik realizuje również zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej. W latach 2016-2020 pod opieką asystenta rodziny zatrudnionego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej pozostawało kilkanaście rodzin, od 13 w 2016 roku do 7 w 2020.

W 2020 roku w rodzinach objętych pomocą asystenta wychowywało się 20 dzieci. Asystent współpracował również z rodzinami wskazanymi przez sąd rodzinny.

Występujące w rodzinie kryzysy często kończą się niewydolnością opiekuńczo - wychowawczą, która okresowo lub na trwałe zaburza funkcjonowanie rodziny oraz uniemożliwia sprawowanie prawidłowej opieki i wychowanie dziecka. Często pomoc udzielana przez pracownika socjalnego i asystenta rodziny jest nieskuteczna. W takiej sytuacji dzieciom należy zapewnić właściwą opiekę w pieczy zastępczej rodzinnej bądź instytucjonalnej, która realizowana jest w ramach funkcjonującego w Polsce systemu pieczy zastępczej.

W analizowanym okresie nastąpił wzrost liczby dzieci skierowanych do pieczy zastępczej, w 2016 r. umieszczonych zostało 7 dzieci natomiast w 2020 r. – 10 dzieci.

Gmina ponosiła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej oraz ilość skierowanych dzieci w analizowanym okresie prezentuje tabela poniżej.

Tabela 14. Ilość skierowanych dzieci do pieczy zastępczej, wydatki ponoszone za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

	2016	2017	2018	2019	2020
Kierowanie dzieci do pieczy zastępczej	7	7	7	8	10
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej (w zł)	8 507	14 682	16 929	23 587	12 781

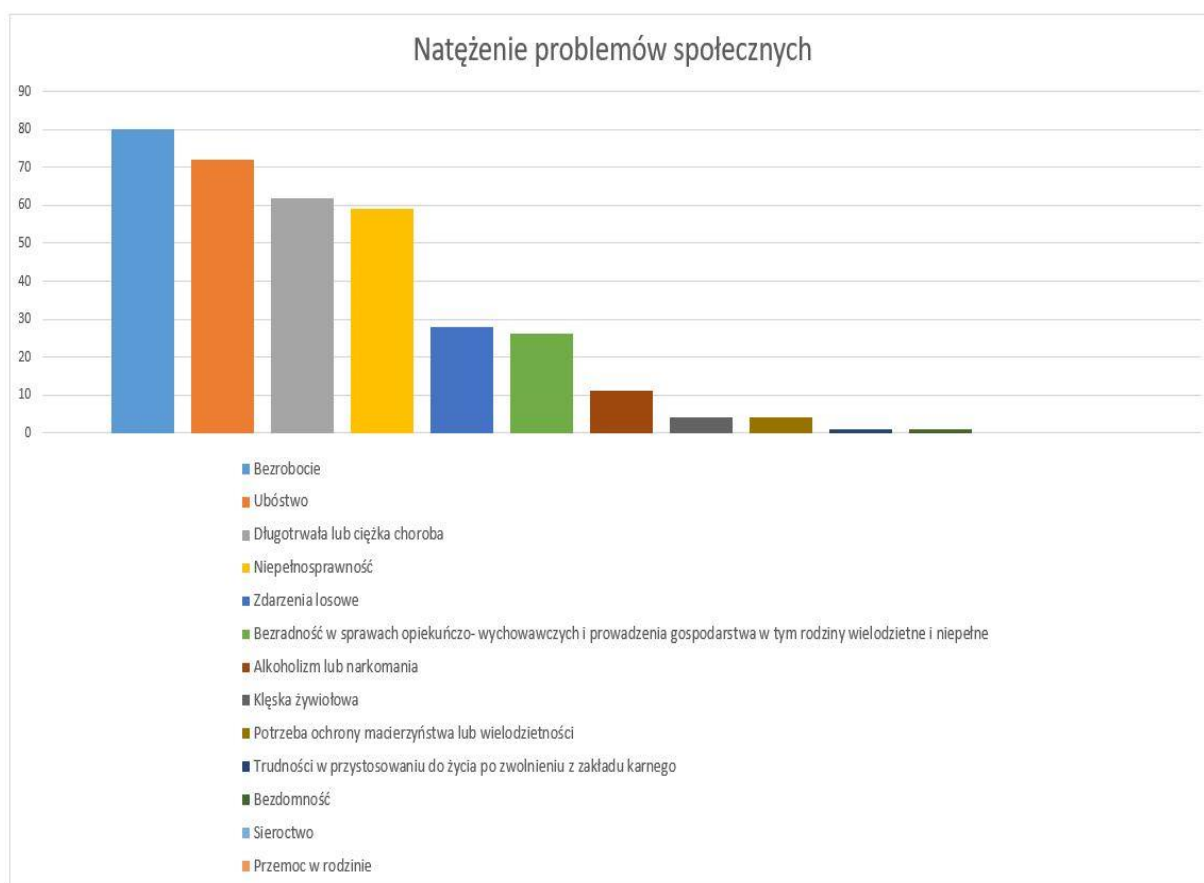
Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Prezentowane w niniejszej części zagadnienia dotyczące pomocy społecznej i wspierania rodzin nie wyczerpują katalogu problemów z jakimi borykają się rodziny. Diagnoza obejmuje jedynie obszary, które mogą być badane przez pryzmat udzielanej pomocy i wsparcia oraz które stanowią pewien wyznacznik dla projektowania zmiany społecznej, istotnej dla rozwoju społeczności lokalnych oraz przeciwdziałania pojawiającym się problemom społecznym.

3.8. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia.

Przedstawiony w poprzednich rozdziałach obraz problemów społecznych gminy Kraśnik stanowił charakterystykę opisowo-statystyczną. Takie podejście jest niezbędne do poznania problemów i ułożenia hierarchii pod względem negatywnych skutków społecznych oraz do skutecznego wytyczenia celów strategicznych. Biorąc pod uwagę analizowany okres od 2016 do 2020 roku można stwierdzić, iż problemami społecznymi najbardziej dotykającymi mieszkańców gminy Kraśnik: są bezrobocie, ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Poniższy wykres obrazuje natężenie problemów społecznych na przestrzeni analizowanego okresu.

Wykres 15. Natężenie problemów społecznych w gminie Kraśnik.

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Analiza natężenia problemów społecznych gminy Kraśnik pozwala stwierdzić, że jednym z najdotkliwiej odczuwalnych problemów jest **bezrobocie**. Brak zatrudnienia wpływa na wysokość dochodów mieszkańców, co pozostaje w ścisłej korelacji z problemem ubóstwa. Brak

zatrudnienia, to brak dochodów, z drugiej strony brak dochodów, to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb, ograniczone możliwości inwestowania w edukację, zmianę bądź podwyższanie kwalifikacji. Bezrobocie i ubóstwo pozostawiają osoby i rodziny w zamkniętym kręgu możliwości zmiany swojej sytuacji. Optymistyczne jest to, iż z każdym rokiem problem zmniejsza się. Świadczyć to może o podejmowaniu różnorodnych form aktywności zawodowej osób pozostających bez pracy oraz tworzenia warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości, co zostało przedstawione w rozdziale 3.3. dotyczącym sytuacji ekonomicznej mieszkańców gminy.

Dotkliwym problemem społecznym gminy Kraśnik jest **ubóstwo** i brak środków do życia na poziomie umożliwiającym pełne zaspokojenie niezbędnych potrzeb. Ubóstwo może być spowodowane różnymi czynnikami, jak chociażby bezrobociem, niepełnosprawnością, chorobą, uzależnieniami, biernością życiową, czy brakiem odpowiedzialności za siebie i rodzinę. Osoby trwale ubogie cechuje poczucie bezradności, bezsilności oraz zepchnięcia na margines. Z powodu podejmowania prac dorywczych i potrzeby oszczędzania, takie osoby nie uczestniczą czynnie w życiu społecznym ani nie korzystają z dóbr kulturowych. W rodzinach tych często istnieje przyzwolenie na łamanie norm społecznych, występują liczne konflikty i napięcia między członkami rodziny, jak również przemoc. Brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych należy traktować priorytetowo, jest to bowiem problem, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego.

Problemem społecznym na terenie gminy Kraśnik jest trudna sytuacja finansowa osób zmagających się z **długotrwałą i ciężką chorobą**, jak również z **niepełnosprawnościami**. Związane z leczeniem wydatki pochłaniają sporą część zasobów finansowych osób i rodzin i zmuszają do ubiegania się o wsparcie, co wyraźnie widać w statystykach. Wśród osób borykających się z tymi problemami bardzo często są osoby starsze, samotne, gdzie jedynym skutecznym wsparciem jakie mogą uzyskać jest pomoc udzielona przez ośrodek pomocy. Ilość rodzin korzystających z pomocy społecznej, w której wystąpił ten problem jest na podobnym raczej stałym poziomie, nie uległa zmniejszeniu na przestrzeni analizowanych pięciu lat. Potwierdza to tym samym, że są w tej grupie osoby starsze i istotnym problemem gminy staje się **starzenie społeczeństwa**. Problem ten można analizować zarówno przez pryzmat świadczeń udzielanych najstarszym mieszkańcom, w tym usług o charakterze instytucjonalnym - kierowanie do domów pomocy społecznej- świadczonych mieszkańcom gminy, niezdolnym do samodzielnej egzystencji, jak i prognoz demograficznych, które pokazują wyraźną tendencję zwiększania się populacji osób wchodzących w wiek senioralny.

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do podejmowania zatrudnienia. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie. Rozwiązanie problemów osób niepełnosprawnych wymaga dużych nakładów finansowych, między innymi na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, architektonicznych, technicznych, rehabilitacyjnych a przede wszystkim na przystosowanie się do nowej sytuacji życiowej w związku z ograniczeniami.

Kolejne pozycje na mapie problemów społecznych gminy Kraśnik zajmuje **bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych** i prowadzenia gospodarstwa domowego jak również problemy w rodzinach wielodzietnych i rodzinach niepełnych. Ilość rodzin z tego typu problemami znacznie zmniejszyła się na przestrzeni pięciu lat, jednak nie można nie zauważyć tego zagadnienia. Niepokojący jest wzrost liczby dzieci skierowanych do pieczy zastępczej. Należy tę sytuację zdefiniować jako problemy społeczne ze względu na stopień zaspokojenia potrzeb dzieci. W rodzinach wielodzietnych i niepełnych bardzo często dochodzi do sytuacji, w której potrzeby dzieci nie mogą być w pełni zabezpieczone, stąd też konieczność objęcia wsparciem takich rodzin uznano za problem społeczny. Na obszarze gminy Kraśnik problem samotnego rodzicielstwa jest często spowodowany rozpadem małżeństw i zanikiem więzi rodzinnych w wyniku migracji jednego z małżonków poza granice kraju.

Braki w postawach rodzicielskich bardzo często wynikają z kolejnego problemu jakim jest **nadużywanie alkoholu**. Skutki tego problemu widoczne są w pracach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która corocznie rozpatruje wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe. Problem uzależniania dotyka niewielkiej liczny mieszkańców. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu widoczne są w postawach rodzicielskich, zachowaniu społecznym, stosowaniu przemocy, powodują też inne zagrożenia, np. wypadki, choroby.

Jednym z pojawiających się problemów na terenie gminy Kraśnik jest **przemoc w rodzinie**. Powołany w 2011 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie podejmuje działania zmierzające do ograniczenia skutków przemocy w rodzinach. Do Zespołu wpływają Niebieskie Karty, których procedurę rozpoczyna Policja podczas podjętych interwencji w rodzinach. Zespół Interdyscyplinarny powołuje do pracy z konkretną rodziną grupę roboczą, w skład której wchodzi przedstawiciele wyznaczonych ustawowo instytucji. Grupy robocze udzielają kompleksowego wsparcia ofiarom przemocy poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy. Natomiast sprawców przemocy kierują na terapię do Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Ośrodka Terapii Uzależnień czy do odbycia Programu Edukacyjno-Terapeutycznego dla sprawców przemocy.

Zamknięcie i zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje w przypadku: ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie, podjęcia terapii oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż problem przemocy w rodzinie na terenie gminy Kraśnik występuje. Praca podejmowana przez Zespół Interdyscyplinarny i jego grupy robocze przynosi zadawalające efekty, gdyż nie obserwuje się wzrostu procedur Niebieskiej Karty oraz rozpoczęte procedury w wyniku podjętych działań udaje się zakończyć.

Tabela 15. Dane dotyczące działania Zespołu Interdyscyplinarnego.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	4	4
Rozpoczęte procedury NK	24	17	30	18	18
Powołane zespoły robocze	55	37	61	33	41
Zakończone procedury NK	24	17	30	17	18

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Opisane wyżej problemy to nie jedyne dolegliwości społeczne, które dają się zauważyć na terenie gminy Kraśnik. W okresie minionych pięciu lat sporadycznie pojawiał się problem naruszenia norm społecznych, problem przystosowania do samodzielnego życia po opuszczeniu zakładu karnego czy problem bezdomności. Statystyki pokazują także inne zjawiska społeczne, których zakres nie zawsze definiowany jest w kategoriach problemu społecznego, np. sytuacje kryzysowe wymagające podejmowania szczególnych działań w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców.

Wymieniony katalog problemów społecznych nie obejmuje wszystkich dolegliwości społecznych zidentyfikowanych i występujących na terenie gminy. Wiele problemów nie zostało jeszcze rozpoznanych, pojawienie się każdej dysfunkcji społecznej spowoduje podjęcie stosownych działań przez podmioty do tego powołane, by zminimalizować negatywne skutki dla

mieszkańców. Zidentyfikowane na poziomie gminy Kraśnik problemy społeczne są dość zróżnicowane ale są porównywalne z problemami okolicznych gmin, czy całego powiatu i nie stanowią istotnego zagrożenia dla rozwoju społeczno – gospodarczego. Jednak pojawienie się bądź nasilenie jakiegokolwiek problemu społecznego wymaga bieżącej reakcji i zapobiegania rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków i nowych zagrożeń. Do rozwiązywania problemów społecznych oraz minimalizowania ich skutków na terenie gminy Kraśnik są podejmowane zróżnicowane działania, angażowane różne podmioty i instytucje zarówno już istniejące jak i tworzone w ramach różnych inicjatyw.

3.9. Infrastruktura i zasoby społeczne.

Podmiotem organizującym i realizującym usługi społeczne na terenie gminy Kraśnik jest jednostka organizacyjna pomocy społecznej - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku, posiadający infrastrukturę materialną, wyposażony w kompetencje formalne oraz zasoby kadrowe i finansowe.

W 2020 roku kadrę Gminnego Ośrodka stanowiło 11 osób, w tym kierownik, główny księgowy, 4 pracowników socjalnych (w tym jeden zatrudniony na umowę zastępstwo) i 3 pracowników ds. świadczeń rodzinnych, asystent rodziny i sprzątaczką. W analizowanym roku Ośrodek nie spełniał obowiązku wynikający z art. 110 ust 11-12 ustawy o pomocy społecznej, tj. zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną 1 pracownika socjalnego na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Tabela 16. Instytucje pomocy społecznej oraz kadra uprawniona do koordynowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w 2020 r.

Instytucja	Liczba osób
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku	11
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	13
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	4

Źródło: Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Powyższe zestawienie obrazuje obecny stan infrastruktury społecznej oraz potencjału kadrowego. Wymienione podmioty stanowią podstawowe elementy systemu wsparcia społecznego. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych mają wiele doświadczeń w skutecznym rozwiązywaniu problemów społecznych. Potwierdzeniem tego faktu są działania w ramach pracy socjalnej, prowadzonej w celu pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

Oprócz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy Kraśnik działają inne podmioty i instytucje, których działania w dużym stopniu nakierowane są na rozwiązywanie problemów społecznych lub minimalizowanie ich skutków. Należą do nich przedszkola, szkoły podstawowe, biblioteka gminna oraz inne placówki współpracujące z samorządem gminy w realizacji zadań publicznych na rzecz mieszkańców gminy. Działająca w Stróży-Kolonii Gminna Biblioteka Publiczna – jest placówką kultury, służącą zaspokajaniu potrzeb kulturalnych, oświatowych, informacyjnych społeczności lokalnej. Głównymi kierunkami działania biblioteki są: popularyzacja czytelnictwa, kultury żywego słowa, regionalizmu oraz popularyzacja dziedzictwa kulinarnego gminy Kraśnik. Biblioteka jest miejscem skupiającym mieszkańców gminy.

Uzupełnieniem działań instytucji publicznych są organizacje pozarządowe, których liczba oraz zakres realizacji zadań z roku na rok ulega zwiększeniu. Wśród organizacji społecznych działających na terenie gminy Kraśnik wyróżniają się zespoły śpiewacze: Zespół Śpiewaczo- Obrzędowy „Kowalanki” z Kowalina oraz Zespół Śpiewaczy i Kabaretowy „Suchynianki” z Suchyni. Zespoły te skupiają wokół siebie mieszkańców gminy Kraśnik, integrują i tworzą ofertę spędzania czasu wolnego.

Organizacje pozarządowe pełnią istotną rolę w integracji społeczności lokalnej, zwiększają szanse na rozwój małych miejscowości. Sprzyjają aktywizowaniu pojedynczych osób i grup społecznych, sprzyjają uruchomieniu i wykorzystaniu zasobów mieszkańców. Istotne zmiany obserwuje się w obszarze tworzenia warunków sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych na bazie infrastruktury pomocy społecznej z czynnym udziałem społeczności lokalnej. Infrastruktura jest ciągle uzupełniana, co pozwala na wdrażanie nowych, coraz bardziej skutecznych rozwiązań.

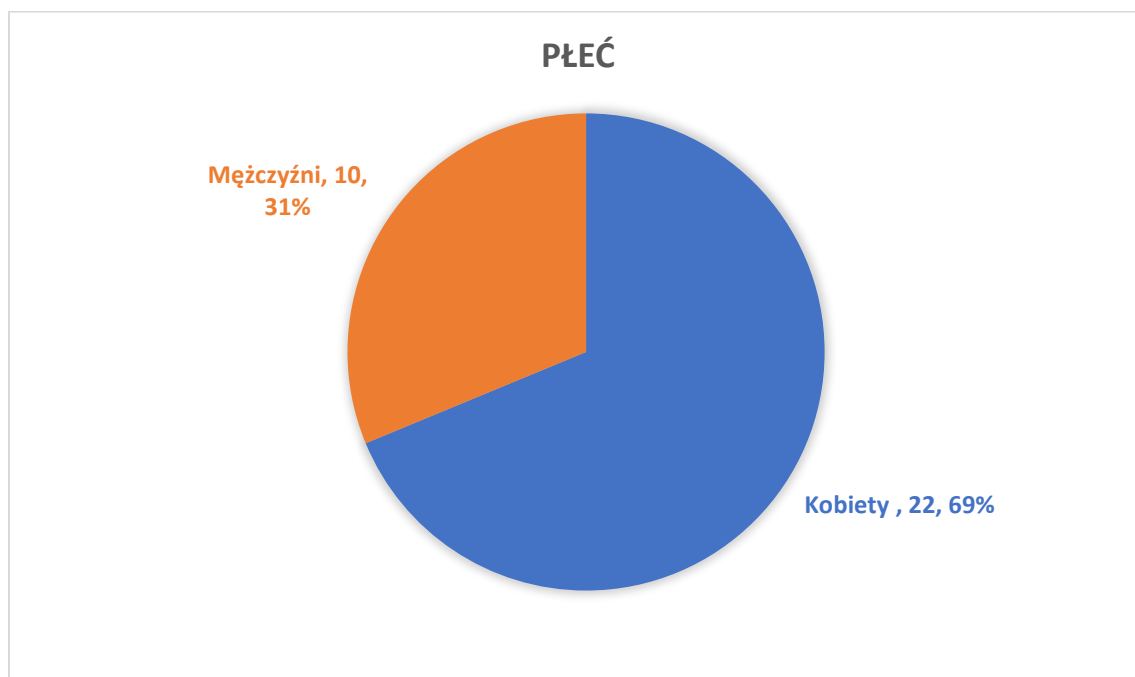
4. Badanie ankietowe.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w miesiącu lutym i marcu 2021 r. wśród mieszkańców gminy Kraśnik, w tym reprezentantów samorządu lokalnego, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych oraz klientów pomocy społecznej. Przeprowadzone w ramach diagnozy badania posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na terenie gminy problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

W sumie do analizy przedłożono 32 anonimowo wypełnione ankiety.

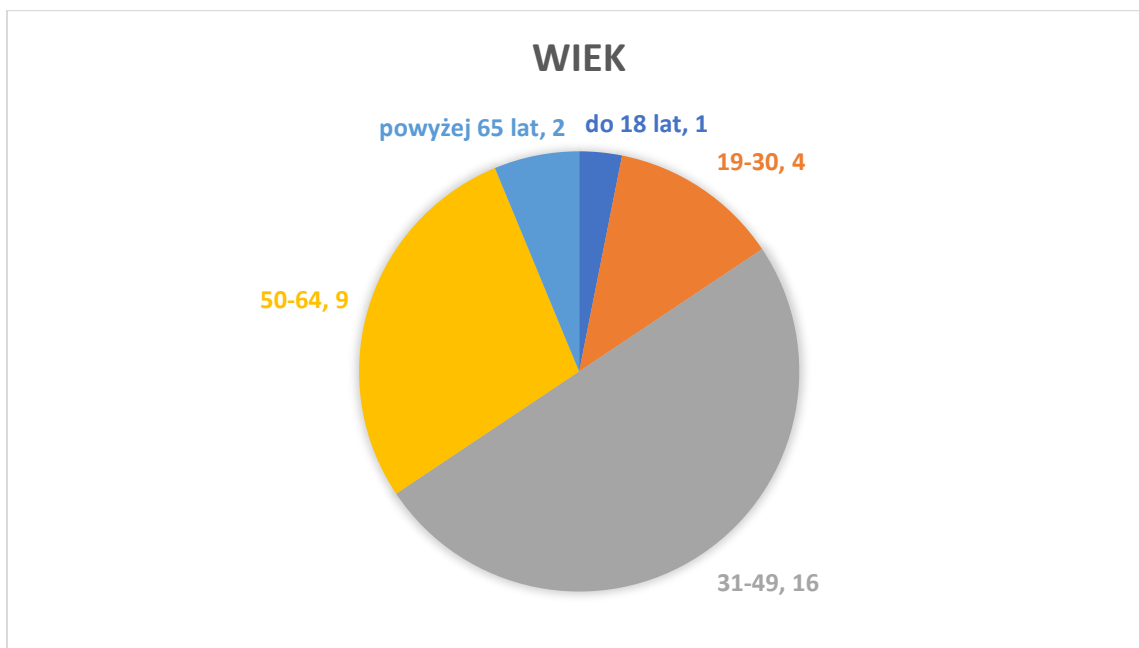
Spośród 32 osób, które wzięły udział w badaniu, były 22 kobiety i 10 mężczyzn.

Wykres 16. Podział ankietowanych ze względu na płeć.

Źródło: badanie ankietowe.

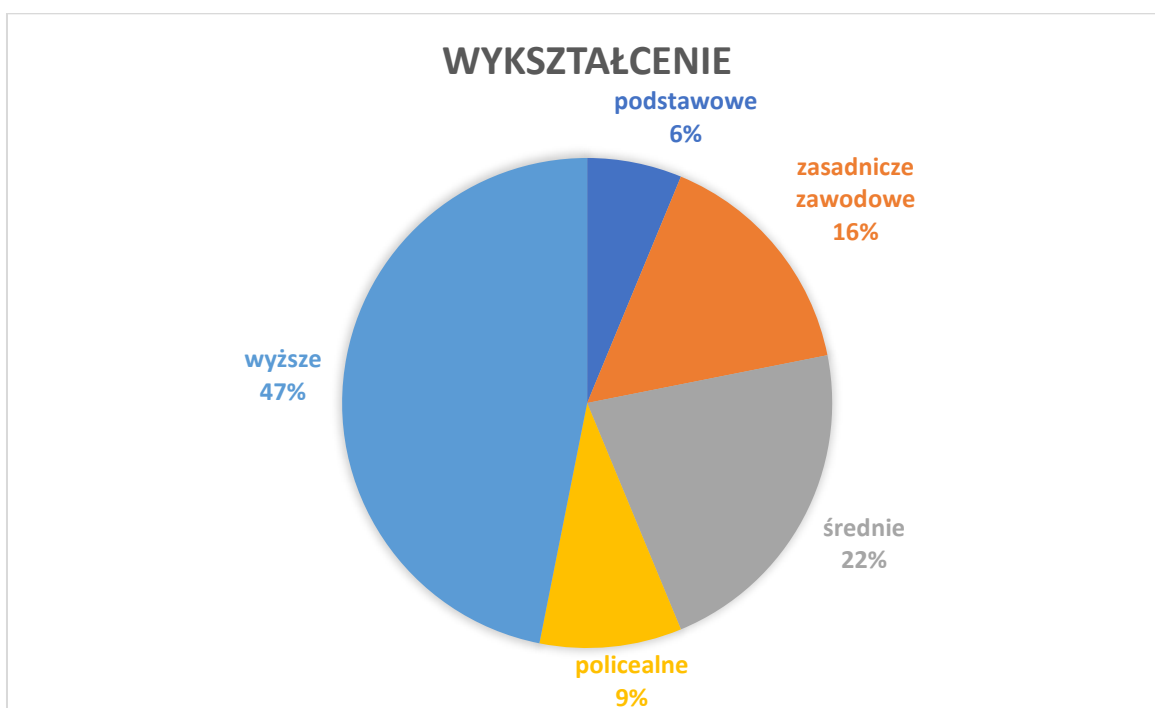
Wykres 17. Podział badanych wg wieku.

Źródło: badanie ankietowe.

Najliczniejszą grupą badaną były osoby w wieku 31-49 lat i 50-64 lata. Natomiast tylko jedna osoba do 18 roku życia i dwie powyżej 65 lat zdecydowały się na wypełnienie ankiety.

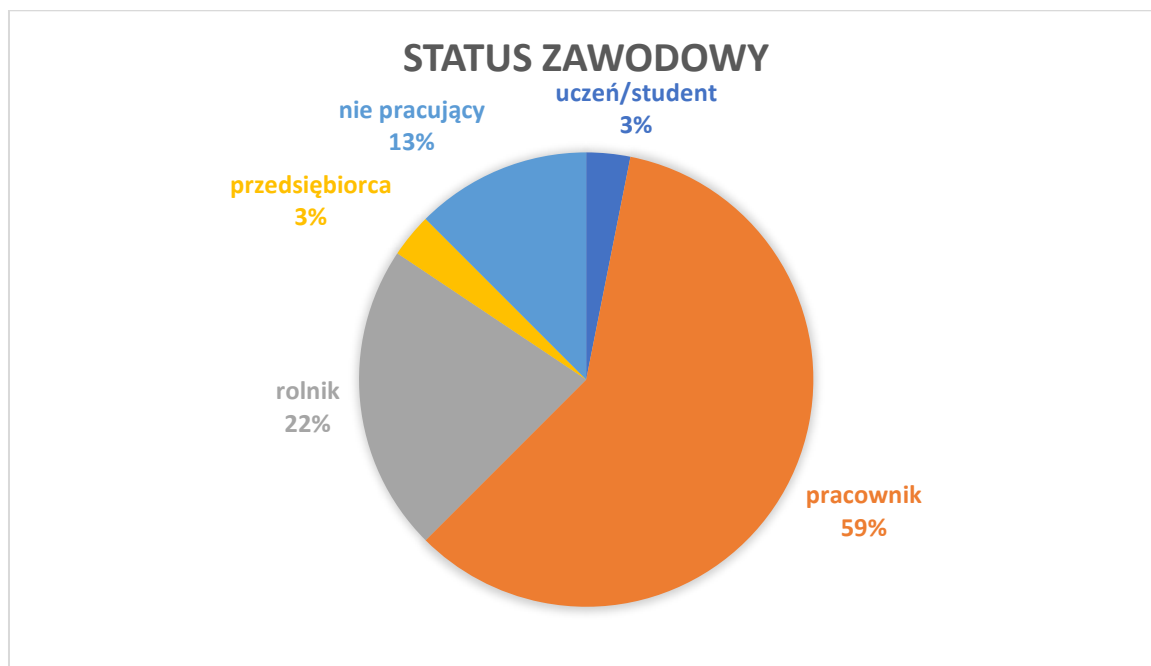
Wykres 18. Podział badanych ze względu na wykształcenie.

Źródło: badanie ankietowe.

Wykształcenie badanych osób w stosunku procentowym przedstawia powyższy wykres. 47 % badanych, to osoby z wyższym wykształceniem, 22 % z wykształceniem średnim, 16% to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i 6% osób z wykształceniem podstawowym.

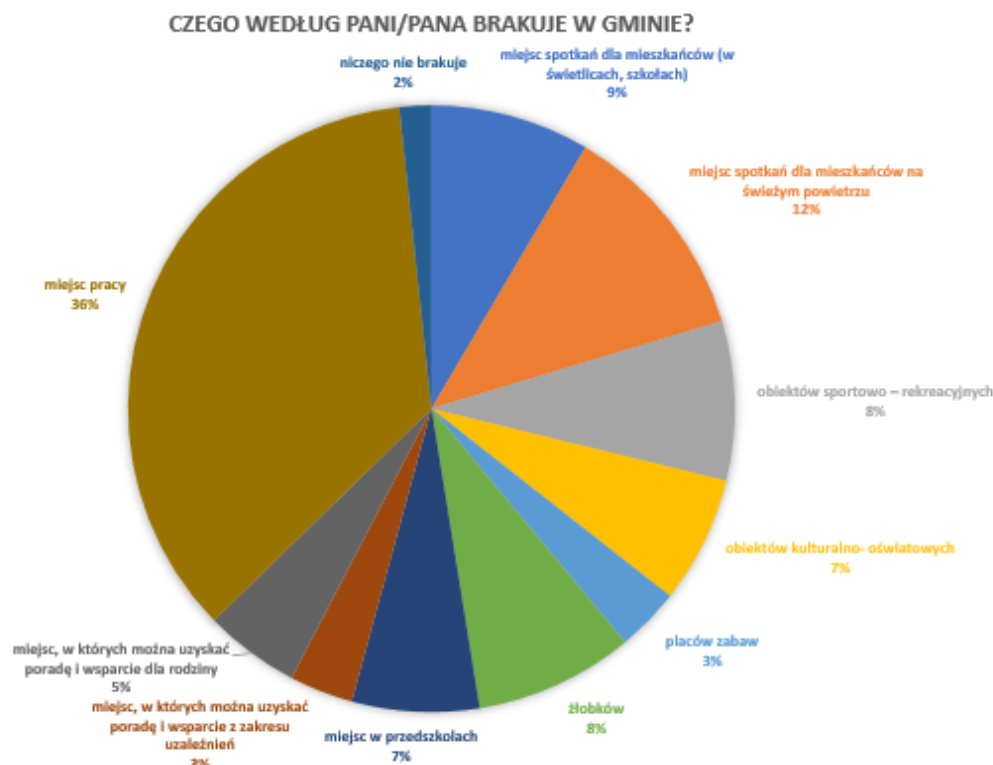
Wykres 19. Status zawodowy badanych.

Źródło: badania ankietowe.

Status zawodowy przeważającej części badanych, bo aż 59% to osoby pracujące, kolejną liczną grupą są rolnicy 22%, 13% stanowią osoby niepracujące, po 3% przedsiębiorcy i uczniowie.

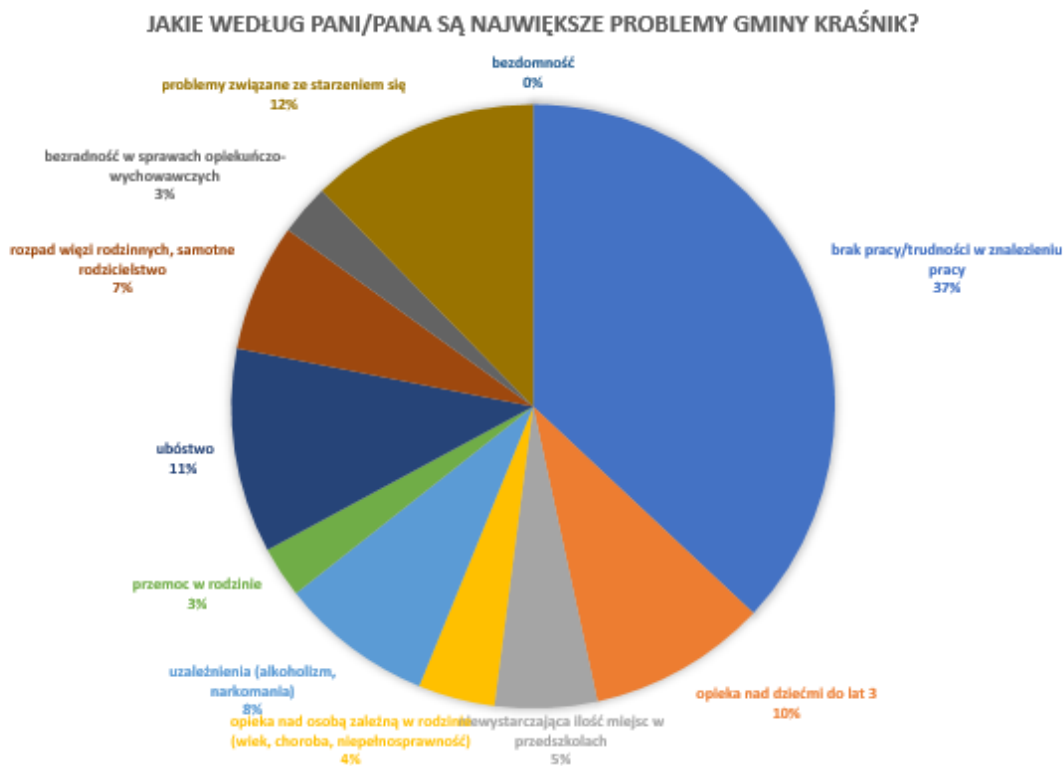
Wykres 20. Największe braki wg ankietowanych w gminie Kraśnik.

Źródło: badania ankietowe.

Ankietowani uważają, że najbardziej w gminie brakuje miejsc pracy, 36 % badanych osób udzieliło takiej odpowiedzi. Kolejne odpowiedzi to: miejsc spotkań dla mieszkańców na świeżym powietrzu – 12%, oraz miejsc spotkań w świetlicach, szkołach- 9%. Respondenci uważają również, że brakuje miejsc w żłobkach – 8 %, obiektów sportowo-rekreacyjnych (8%) i obiektów kulturalno- oświatowych (7%).

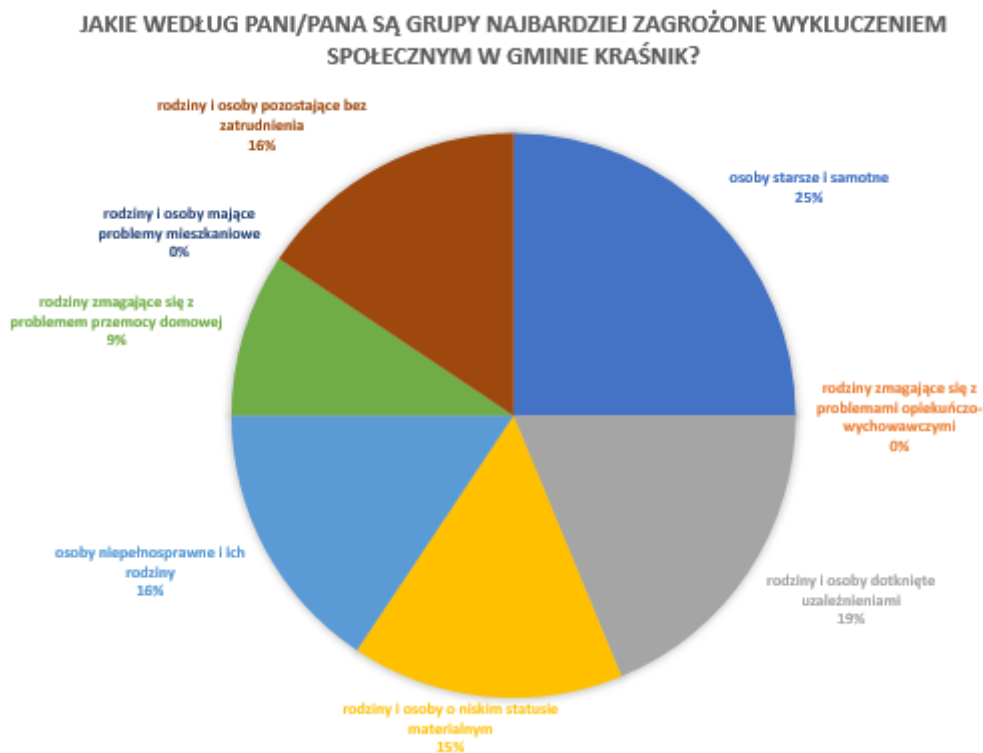
Wykres 21. Problemy gminy Kraśnik.

Źródło: badania ankietowe.

Za największe problemy, które dotyczą mieszkańców gminy, ankietowani uznali brak pracy/trudności w znalezieniu pracy – 37%, problemy związane ze starzeniem się – 12% i ubóstwo – 11%, brak opieki na dziećmi do lat 3 – 10%, następnie uzależnienia – 8%.

Wykres 22. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.

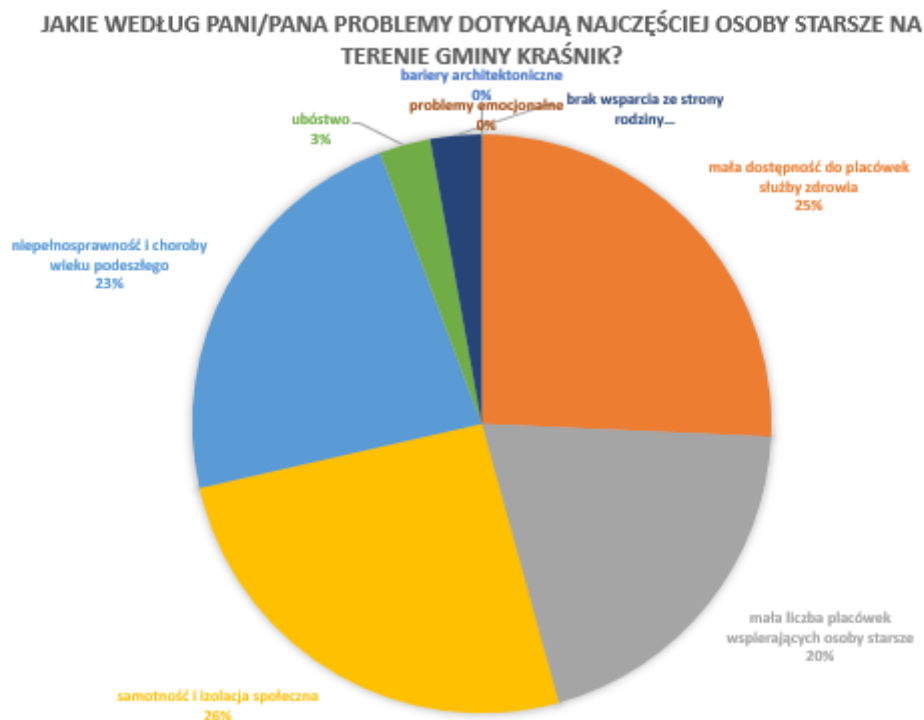

Źródło: badania ankietowe.

Najwięcej osób badanych uważa, że grupy najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym to: osoby starsze i samotne (25%). Kolejną grupą wskazaną przez ankietowanych są rodziny i osoby dotknięte uzależnieniami (19%), osoby i rodziny pozostające bez zatrudnienia (16%) oraz osoby niepełnosprawne i ich rodziny (16%). 15% ankietowanych wskazało, że wykluczone są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym.

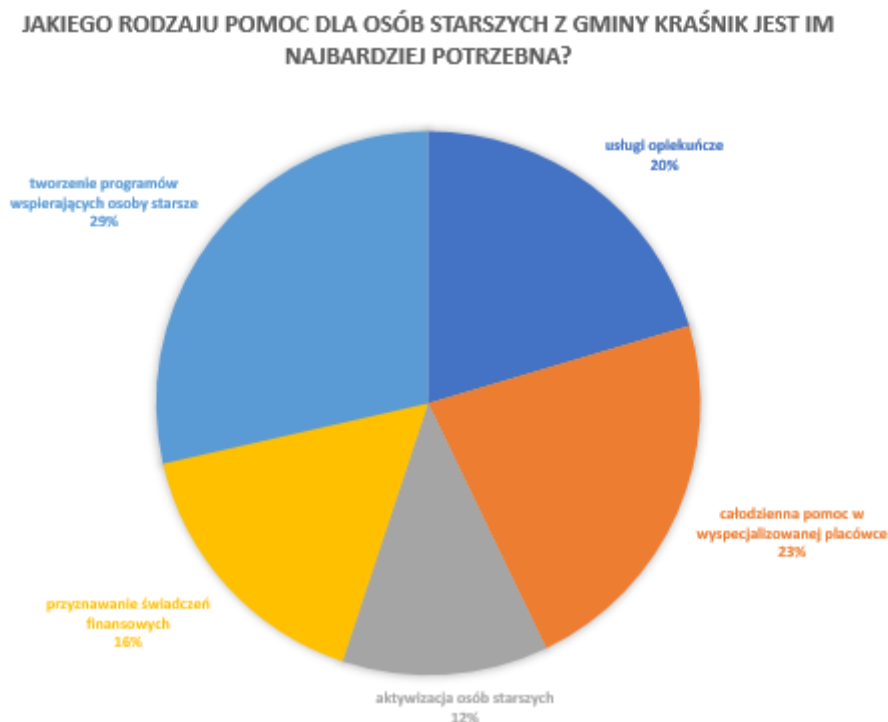
Wykres 23. Problemy osób starszych.

Źródło: badania ankietowe.

Według osób badanych najczęstsze problemy dotykające osoby starsze, to samotność i izolacja społeczna (26%) i mała dostępność do placówek służby zdrowia (25%). Kolejno wskazano niepełnosprawność i choroby wieku podeszłego (23%) oraz małą liczbę placówek wspierających osoby starsze.

Wykres 24. Pomoc dla osób starszych.

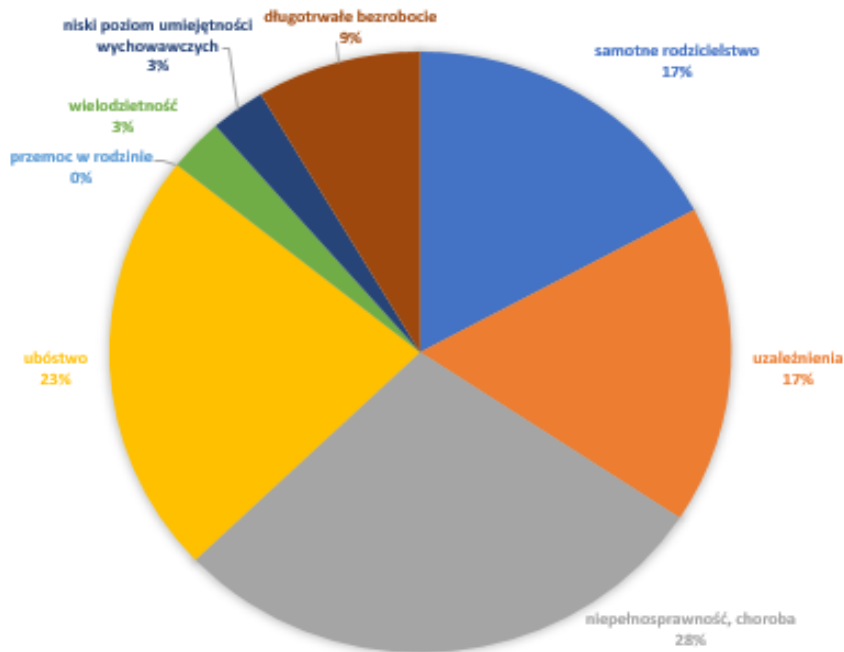

Źródło: badania ankietowe.

Tworzenie programów wspierających osoby starsze (29%), całodzienna pomoc w wyspecjalizowanej placówce (23%) oraz usługi opiekuńcze (20%), to według ankietowanych najbardziej potrzebna pomoc osobom starszym. Respondenci wskazali również na przyznawanie świadczeń finansowych (16%) oraz aktywizację zawodową (12%).

Wykres 25. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

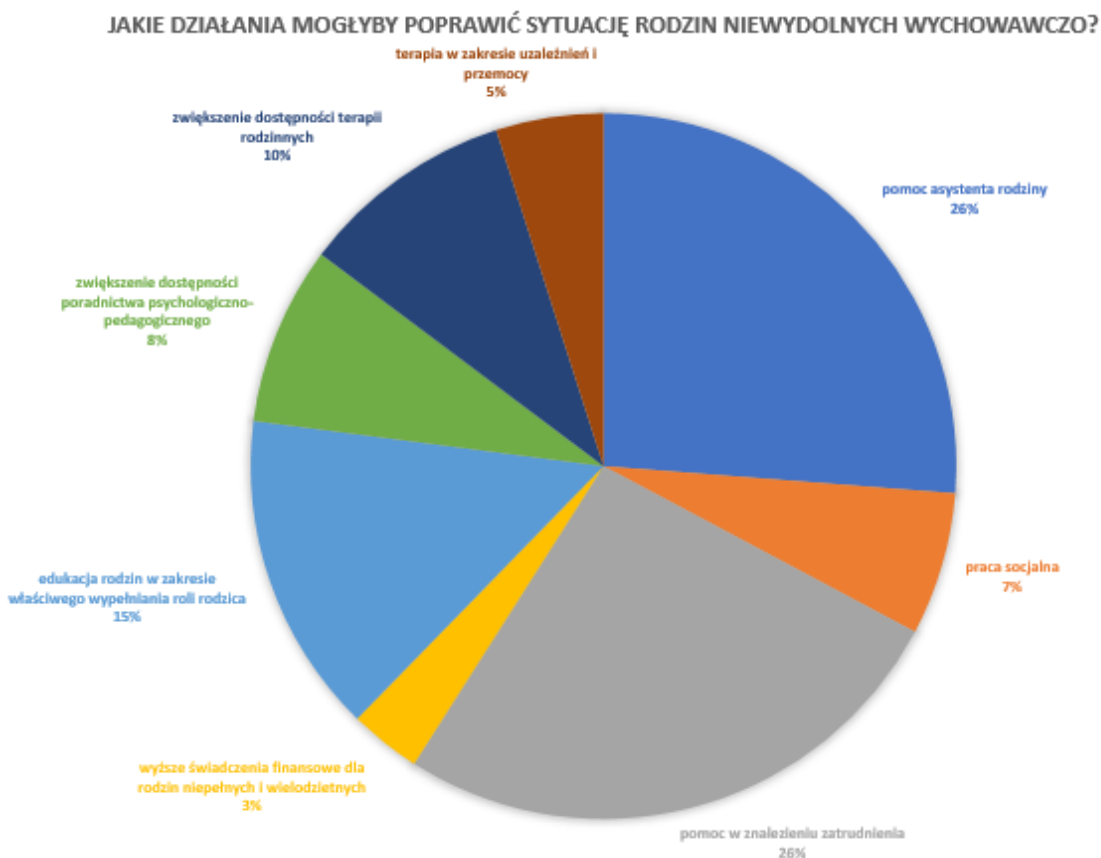
JAKIE WEDŁUG PANI/PANA SĄ PRZYCZYNY BEZRADNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH JAK RÓWNIEŻ W PROWADZENIU GOSPODARSTWA DOMOWEGO?

Źródło: badania ankietowe.

Największa przyczyna bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wg ankietowanych to: niepełnosprawność, choroba (28%), ubóstwo (23%), uzależnienia i samotne rodzicielstwo (po 17%) oraz długotrwałe bezrobocie (9%). Mieszkańcy wskazali również wielodzietność i niski poziom umiejętności wychowawczych (po 3%).

Wykres 26. Działanie, które mogłyby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo.

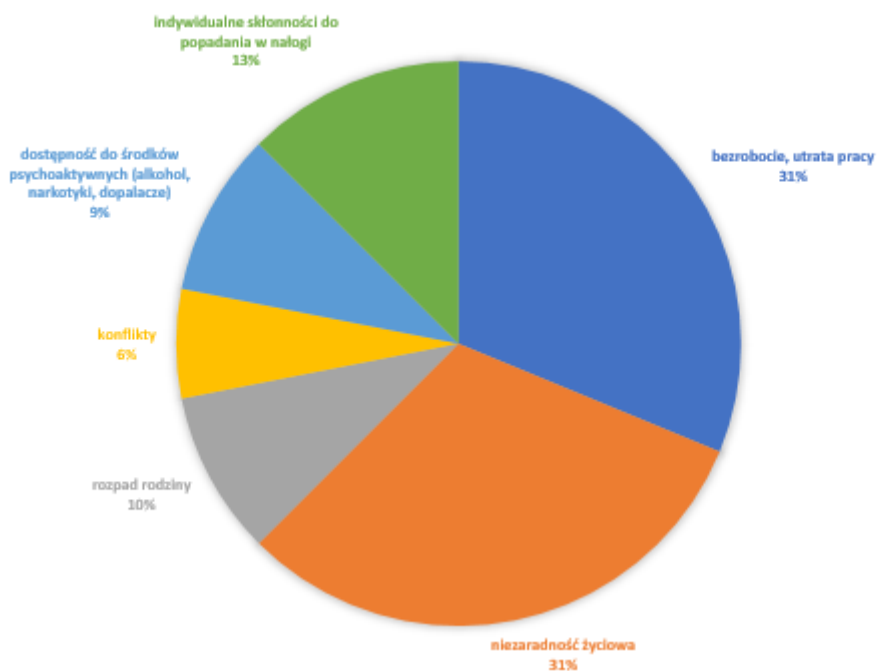

Źródło: badania ankietowe.

Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (26%) i pomoc asystenta rodziny (26%), to najczęściej wskazywane odpowiedzi na zadane pytanie. Następne działania wskazane przez ankietowanych, to: edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania roli rodzica (15%), zwiększenie dostępności terapii rodzinnych (10%) oraz poradnictwa psychologiczno- pedagogicznego (8%).

Wykres 27. Problem uzależnień.

JAKIE SĄ PANI/PANA ZDANIEM PRZYCZYNY WYSTĘPOWANIA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ?

Źródło: badania ankietowe.

Przyczyny występowania uzależnień wg ankietowanych to bezrobocie i utrata pracy oraz niezaradność życiowa. Każda z tych odpowiedzi uzyskała po 31 %. Kolejno ankietowani wskazali indywidualne skłonności do popadania w nałogi (13%), rozpad rodziny (10%) oraz dostępność do środków psychoaktywnych (9%).

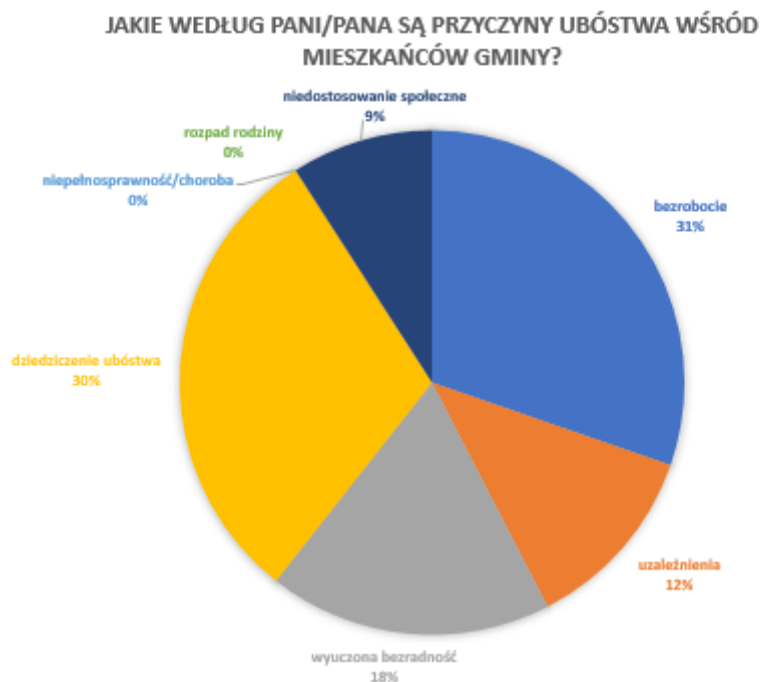
Wykres 28. Działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.

Źródło. Badania ankietowe.

Działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin wskazane przez ankietowanych, to pomoc psychologiczno-terapeutyczna (32%) oraz profilaktyka dzieci i młodzieży/szersza oferta zagospodarowania czasu wolnego (21%). Respondenci wskazali również na profilaktykę dorosłych/ kształtowanie świadomości wśród dorosłych (18%), pomoc prawną (14%) oraz tworzenie warunków do rozwoju klubów abstynenckich, grup wsparcia, klubów AA (11%).

Wykres 29. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy.

Źródło: badania ankietowe.

Przyczyny ubóstwa wg respondentów, to bezrobocie (31%) oraz dziedziczenie ubóstwa (30%). Następnie ankietowani wskazali: wyuczoną bezradność (18%) oraz uzależnienia (12%). Niedostosowanie społeczne wskazało 9% badanych.

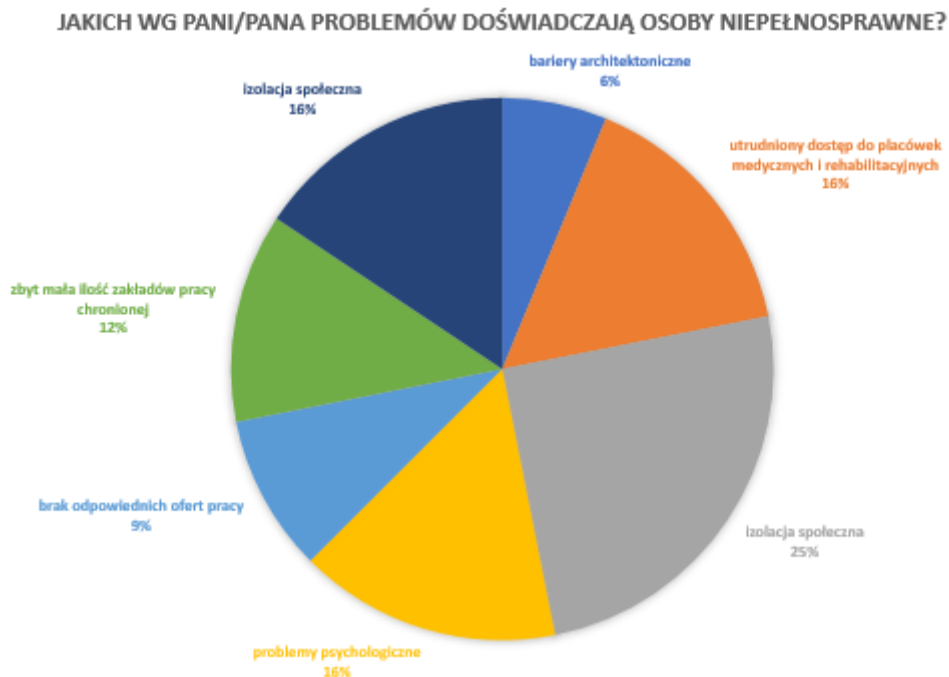
Wykres 30. Działania na rzecz dotkniętych ubóstwem.

Źródło: badania ankietowe.

Zdaniem respondentów, by przeciwdziałać problemowi ubóstwa, należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (47%), prowadzić poradnictwo (25%), wspierać, aktywizować i udzielać pomocy sąsiedzkiej (11%) oraz wspierać rzeczowo (11%).

Wykres 31. *Problemy osób niepełnosprawnych.*

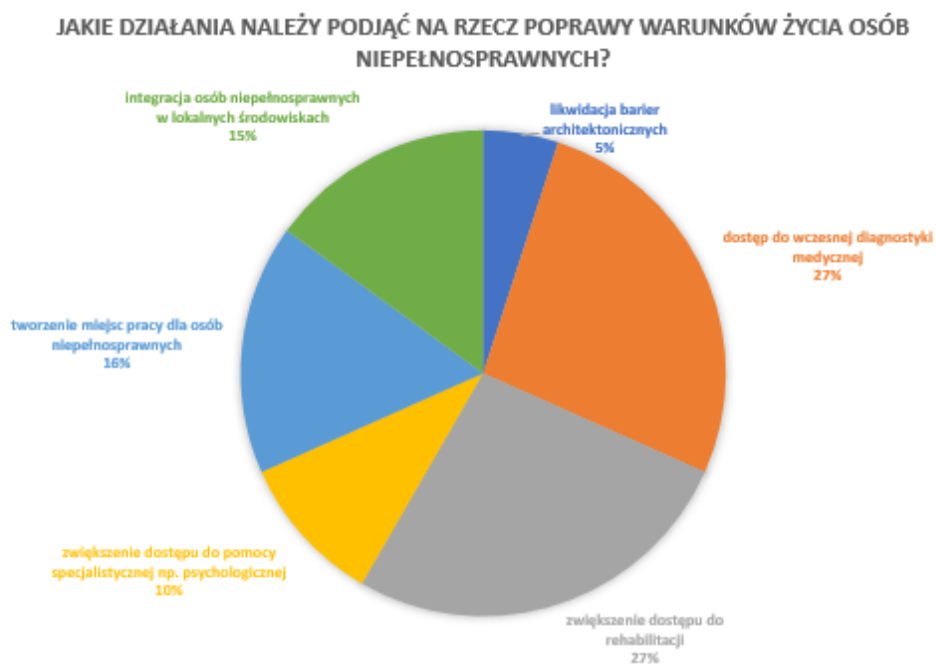

Źródło: badania ankietowe.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością, są to: izolacja społeczna (25%), utrudniony dostęp do placówek medycznych i rehabilitacyjnych (16%) oraz problemy psychologiczne (16%). Zbyt mała ilość zakładów pracy chronionej (12%) i brak odpowiednich ofert pracy (9), to kolejne problemy wskazane przez ankietowanych.

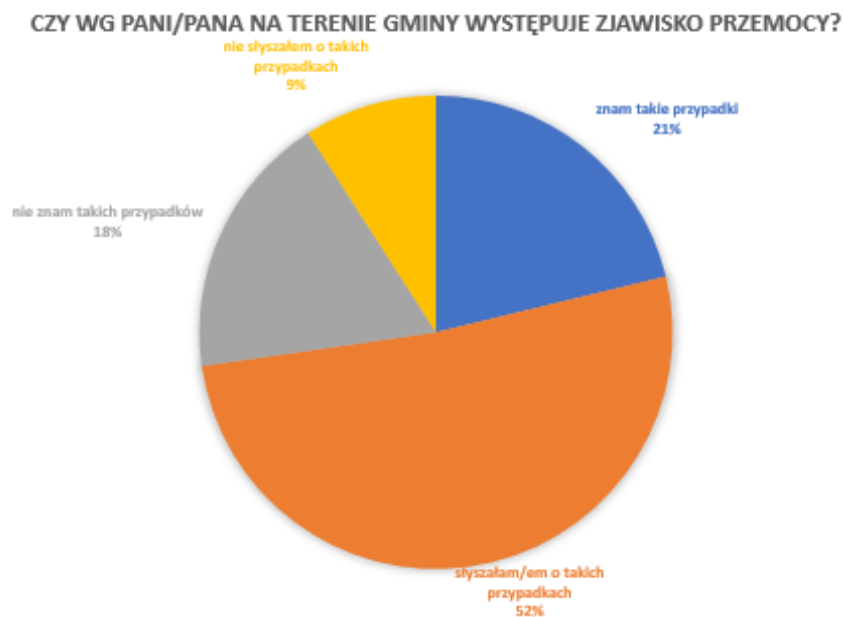
Wykres 32. Działania na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych.

Źródło: badania ankietowe.

W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym poprawę warunków życia, to dostęp do wczesnej diagnostyki medycznej (27%), zwiększenie dostępu do rehabilitacji (27%) oraz tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych (16%) i integracja osób niepełnosprawnych w lokalnych środowiskach (15%). Zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej wskazało 10% badanych, oraz 5% likwidację barier architektonicznych.

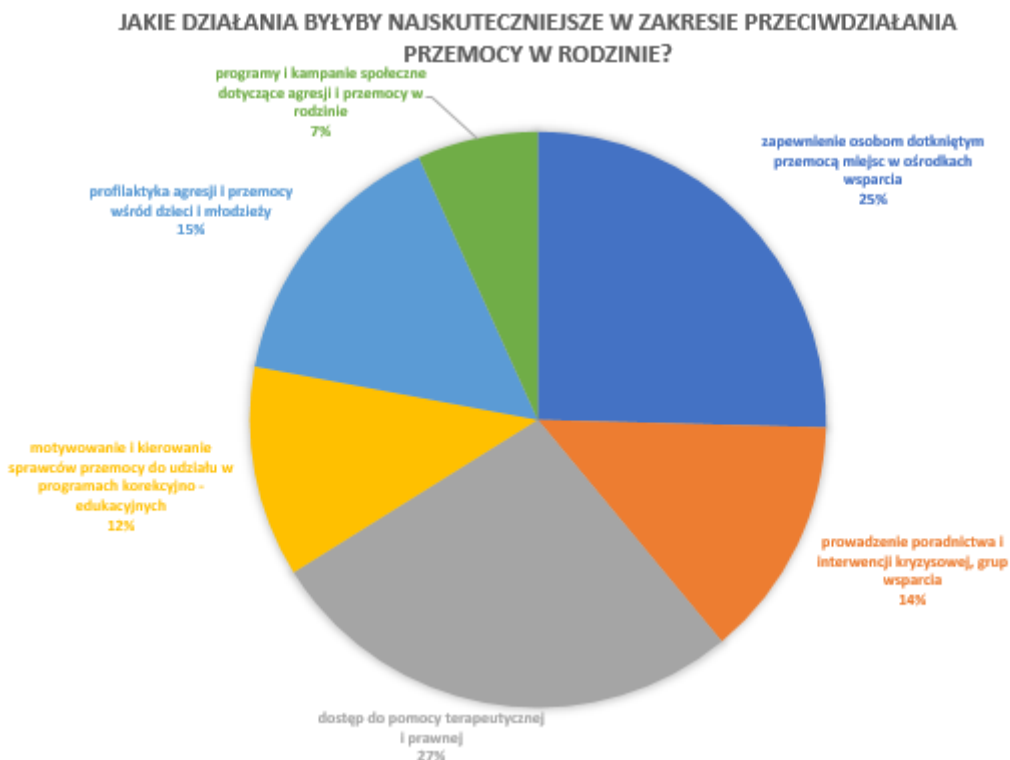
Wykres 33. Występowanie zjawiska przemocy.

Źródło: badania ankietowe.

Na pytanie, czy na terenie gminy występuje zjawisko przemocy, większość badanych (52%) stwierdziła, że słyszała o przypadkach przemocy, 21 % ankietowanych odpowiedziało, że zna takie przypadki. 18 % badanych nie zna takich przypadków i 9% nie słyszało o występowaniu zjawiska przemocy w gminie.

Wykres 34. Najskuteczniejsze działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Źródło: badania ankietowe.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie dostęp do pomocy terapeutycznej i prawnej (27%), zapewnić miejsca w ośrodkach wsparcia (25%) oraz prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (15%). Kolejno ankietowani wskazali: prowadzenie poradnictwa i interwencji kryzysowej, grup wsparcia (14%) oraz motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (12%).

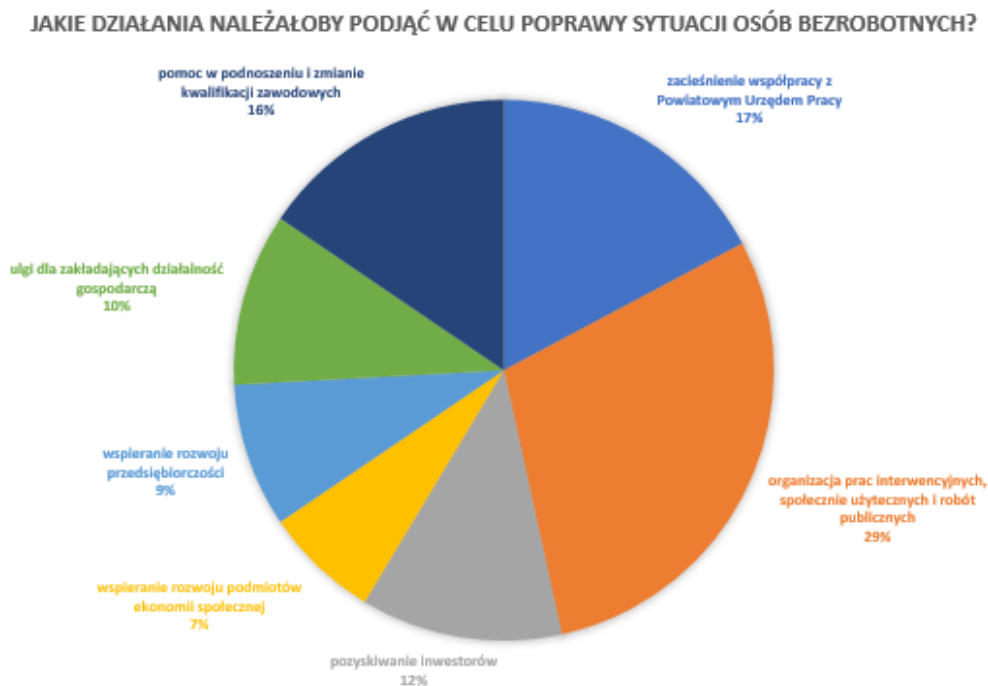
Wykres 35. Poziom bezrobocia w gminie Kraśnik.

Źródło: badania ankietowe.

W opinii ponad połowy ankietowanych (56%) poziom bezrobocia w gminie jest wysoki. 35% badanych uważa, że poziom bezrobocia jest przeciętny. Tylko 6% badanych uważa, że bezrobocie jest na niskim poziomie, 3 % badanych nie ma zdania.

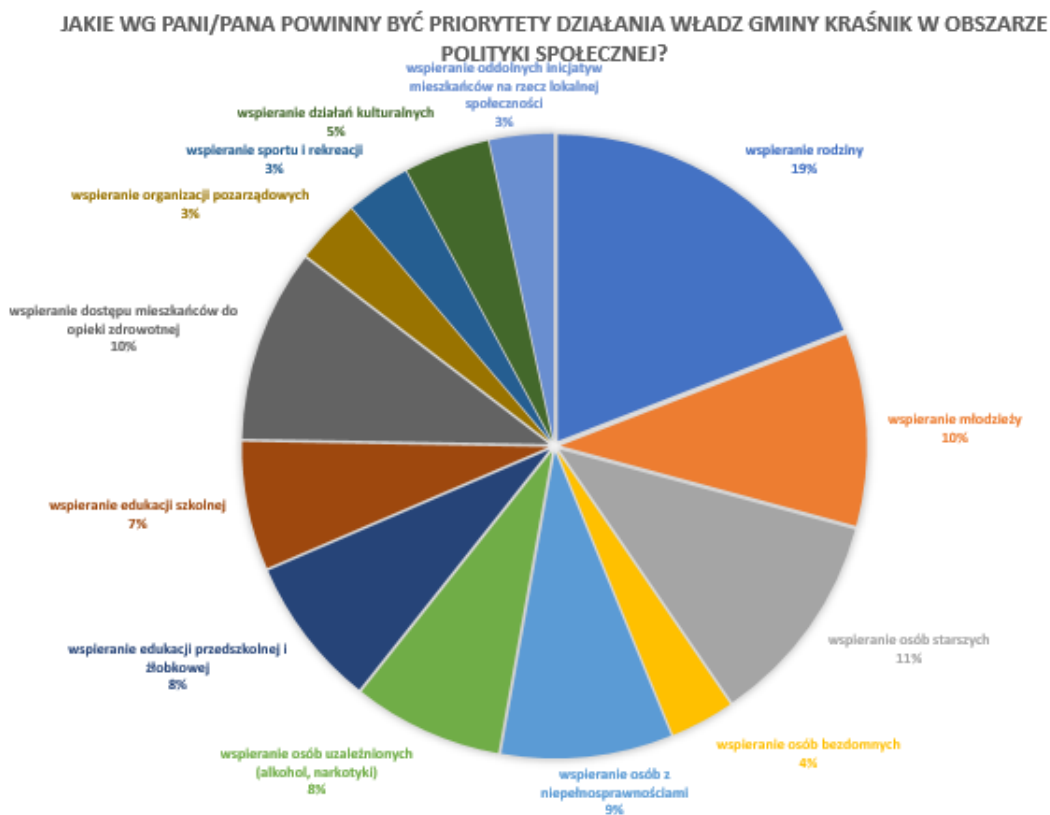
Wykres 36. Działania poprawiające sytuację osób bezrobotnych.

Źródło: badania ankietowe.

Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych, respondenci najczęściej wymieniali: organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (29%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (17%) oraz pomoc w podnoszeniu i zmianie kwalifikacji zawodowych (16%). 12% ankietowanych uważa, że konieczne jest pozyskiwanie inwestorów, wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej wskazało 7%.

Wykres 37. Priorytety działania władz gminy w obszarze polityki społecznej.

Źródło: badania ankietowe.

Ostatnie pytanie opracowanej ankiety dotyczyło priorytetów działania władz gminy w obszarze polityki społecznej. Za najważniejszy priorytet ankietowani uważają wsparcie rodziny (19%), następnie wsparcie osób starszych (11%) i wsparcie młodzieży (10%). Bardzo ważne jest również wsparcie dostępu mieszkańców do opieki zdrowotnej (10%) oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami (9%). Po 8% głosów otrzymały: wsparcie osób uzależnionych i wsparcie edukacji przedszkolnej i żłobkowej natomiast za ważne wsparcie edukacji szkolnej uważa 7% ankietowanych.

Zaprezentowane wyniki badań ankietowych posłużą dalszej analizie problemów społecznych i metod ich rozwiązaniu na terenie gminy Kraśnik.

5. Analiza SWOT.

Jedną z podstawowych metod analizy strategicznej jest analiza SWOT, służąca uporządkowaniu posiadanych informacji. Polega ona na identyfikacji uwarunkowań rozwojowych oraz prognozowaniu kierunków rozwoju w oparciu o ocenę atutów, czyli silnych stron i słabości, czyli słabych stron lokalnego systemu pomocy, jak również możliwości i zagrożeń, jakie przed nimi stoją. Analiza SWOT pozwala oszacować potencjał jakim się dysponuje oraz określić stopień w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Dzięki ocenie czynników wewnętrznych i zewnętrznych, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego, możliwe jest dokonanie szczegółowej analizy zasobów gminy (czynniki materialne, finansowe, ludzkie, instytucjonalne) w zakresie polityki społecznej oraz analizy otoczenia zewnętrznego (czynniki polityczne, ekonomiczne, społeczne, prawne, ekologiczne, technologiczne) mające wpływ na tę politykę. Silne strony gminy to takie, które należy wzmacniać, szanse, to takie, które należy wykorzystać w planowaniu dalszego rozwoju gminy, słabe strony, to takie, które należy niwelować, by nie stanowiły barier rozwojowych i zagrożenia, czyli te, których należy unikać.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • rozwinięte rolnictwo w gminie, szeroka skala upraw owoców miękkich • dobra dostępność do szkolnictwa i edukacji przedszkolnej • współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, • zachęcanie inwestorów do tworzenia miejsc pracy • zapewnienie rodzinom wsparcia ze strony asystenta rodzin • potencjał kadrowy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • brak podmiotów ekonomii społecznej • wysoki poziom bezrobocia • niewielki potencjał organizacji pozarządowych • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie, • brak grup i instytucji wsparcia dla osób starszych i osób niepełnosprawnych • istnienie barier utrudniających niepełnosprawnym codzienne życie • brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze

<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Społecznych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszające się natężenie problemów społecznych na terenie gminy, co może wpływać na szybsze ich rozwiązywanie i minimalizowanie skutków • rozwój przedsiębiorczości • wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych • rozwój agroturystyki • skuteczne pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych • utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • rozwój oferty spędzania wolnego czasu • promowanie zdrowego stylu życia • zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień i przemocy domowej • utworzenie placówki wsparcia dla seniorów • realizacja programów socjalnych skierowanych dla seniorów • wspieranie działań aktywizujących osoby starsze • istnienie instytucji pomocy i integracji społecznej z wykwalifikowaną kadrami, która gwarantuje skuteczność 	<ul style="list-style-type: none"> • niski poziom aktywności osób bezrobotnych • niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy, co utrudnia rozwiązanie problemu bezrobocia • niewielki potencjał inwestorów • emigracja zarobkowa młodych mieszkańców gminy • wzrost liczby osób starszych, wymagających wsparcia w okresie obniżonej sprawności funkcjonalnej • konieczność ponoszenia kosztów opieki instytucjonalnej dla osób starszych, • niezadawalający poziom życia osób starszych • niski poziom akceptacji osób niepełnosprawnych • dysfunkcyjność rodzin • kryzys funkcji rodziny i jej roli w życiu społecznym • roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej • biurokracja w pomocy społecznej, nadmiar trudnych do interpretacji przepisów prawa

<p>podejmowanych działań strategicznych oraz prawidłową realizację działań,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobre rozeznanie środowiska w zakresie istniejących problemów społecznych, co oznacza szybkie podejmowanie działań • istniejące w środowisku lokalnym organizacje pozarządowe oraz inicjatywy obywatelskie w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • częste zmiany przepisów prawnych
---	--

6. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030.

6.1. Misja, cele i kierunki działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030.

Misją gminy Kraśnik w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030 jest:

„zapewnienie mieszkańcom gminy Kraśnik bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej”.

Tak sformułowana misja strategii obejmuje wszystkie jej obszary problemowe i adresowana jest do wszystkich potencjalnych mieszkańców gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego poziomu życia mieszkańców. Wypełnienie misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i celów szczegółowych oraz kierunków zmian.

Dla pełnego wdrożenia głównej misji strategii opracowane zostały cele strategiczne obejmujące obszary działań realizowanych na rzecz mieszkańców społeczności gminnej.

Zdefiniowane cele strategiczne:

1. Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy nie posiadających dochodów własnych lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.
2. Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców gminy Kraśnik.
3. Poprawa jakości życia i podniesienie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych z terenu gminy Kraśnik.
4. Wsparcie rodzin oraz dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach niewydolnych wychowawczo.
5. Wzrost skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawione zostały cele strategiczne, w których uwzględniono, m.in. cele szczegółowe, kierunki działań, czas realizacji, realizatorów działań, źródła finansowania i prognozowane zmiany.

Cel strategiczny 1.	<i>Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy nie posiadających dochodów własnych lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.</i>
Cel szczegółowy	1. Wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i bytowej.
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> – udzielanie osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej pomocy z systemu pomocy społecznej (świadczenia finansowe, pomoc rzeczowa i w naturze), – kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi, – motywowanie do rozwiązywania problemów i zawieranie kontraktów socjalnych, – podejmowanie działań edukacyjnych służących poprawie położenia osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, m.in. edukowanie w zakresie gospodarowania własnym budżetem, – zapobieganie zjawisku dziedziczenia ubóstwa, – wdrażanie programów osłonowych oraz innych działań w zależności od rozpoznanych potrzeb, – udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z ubogich rodzin (dożywianie w szkołach, wyposażenie w podręczniki, organizowanie wypoczynku i czasu wolnego)
Czas realizacji	2021-2030
Realizatorzy	Samorząd gminy, GOPS, placówki oświatowe
Partnerzy w realizacji	PCPR, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze zewnętrzne, sponsorzy
Prognozowane zmiany	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja i usamodzielnienie części dotychczasowych klientów pomocy społecznej. 2. Poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych marginalizacją. 3. Lepsze wsparcie osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców gminy Kraśnik.
Cele szczegółowe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie potencjału osób bezrobotnych. 2. Tworzenie w gminie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – motywowanie bezrobotnych do podnoszenia kwalifikacji, nabywania nowych umiejętności i poszukiwania zatrudnienia, – stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych, – inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy Kraśnik, – organizowanie robót publicznych, pracy interwencyjnych i staży na terenie gminy, – współpraca z lokalnymi podmiotami gospodarczymi w zakresie pośrednictwa w zatrudnianiu osób bezrobotnych, – udzielanie pomocy w założeniu własnej działalności gospodarczej, – pozyskiwanie inwestorów, oferowanie ulg podatkowych, – tworzenie lokalnych programów osłonowych w zakresie likwidacji bezrobocia i aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. – promowanie rozwoju agroturystyki jako miejsca pracy dla mieszkańców gminy,
Czas realizacji	2021-2030
Realizatorzy	Samorząd gminny, GOPS, PUP,
Partnerzy w realizacji	Przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości,
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze zewnętrzne, Fundusz Pracy,
Prognozowane zmiany	– aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy,

	<ul style="list-style-type: none"> – spadek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, – poprawa warunków ekonomicznych osób dotychczas bezrobotnych, – zwiększenie liczby miejsc pracy w gminie, – wzrost aktywności gospodarczej w gminie,
--	--

Cel strategiczny 3.	Poprawa jakości życia i podniesienie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych z terenu gminy Kraśnik.
Cele szczegółowe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej. 3. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności tych osób.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – świadczenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych na terenie gminy, – uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi, – udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej, – wzrost dostępności do placówek służby zdrowia i ośrodków rehabilitacyjnych, – inicjowanie wśród mieszkańców działań samopomocowych, np. pomocy sąsiedzkiej, – podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie gminy klubu seniora lub dziennego domu pobytu, – rozwijanie oferty spędzania wolnego czasu, skierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych, poprzez organizowanie spotkań integracyjnych, zajęć tematycznych, wycieczek,

	<ul style="list-style-type: none"> – inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych w zakresie wspierania osób w starszym wieku oraz osób niepełnosprawnych – likwidacja barier architektonicznych, technicznych w obiektach użyteczności publicznej na terenie gminy, – zapewnienie dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, – podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych,
Czas realizacji	2021-2030
Realizatorzy	Samorząd gminny, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne,
Partnerzy w realizacji	PCPR, PUP, PFRON, Kościół, społeczność lokalna
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze zewnętrzne, środki PFRON,
Prognozowane zmiany	<ul style="list-style-type: none"> – udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym gminy Kraśnik, – zwiększenie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych, – lepsza jakość funkcjonowania osób starszych, – wzrost liczby obiektów dostosowanych dla osób niepełnosprawnych, – wzrost liczby osób niepełnosprawnych podejmujących zatrudnienie,

Cel strategiczny 4.	<i>Wsparcie rodzin oraz dzieci i młodzieży wychowującej się w rodzinach niewydolnych wychowawczo.</i>
Cele szczegółowe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmacnianie roli rodziny. 2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju. 3. Zwiększenie dostępu do opieki przedszkolnej oraz opieki nad dziećmi do lat 3.

Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich, promowanie prawidłowego modelu rodziny, – udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, psychologicznego i prawnego rodzinom dysfunkcyjnym, – prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami wymagającymi ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, – wsparcie asystenta rodzin, – powołanie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności, – zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do różnych form spędzania wolnego czasu, – rozwijanie infrastruktury umożliwiającej spędzanie wolnego czasu oraz rozwój zainteresowań i uzdolnień, – podjęcie działań w kierunku zwiększenia dostępu do opieki przedszkolnej – zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3, – tworzenie oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, – wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielania pomocy w nauce, – wdrażanie programów na rzecz rodziny, podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie, – współpraca na rzecz rodziny z placówkami oświatowymi, jednostkami ochrony zdrowia i pomocy społecznej, policji, sądu i kuratorów sądowych
Czas realizacji	2021-2030
Realizatorzy	Samorząd gminny, GOPS, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia, kluby sportowe,
Partnerzy	PCPR, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Kościół, jednostki OSP, organizacje pozarządowe
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze zewnętrzne,

Prognozowane zmiany	<ul style="list-style-type: none"> –skuteczne wsparcie dla rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi, samotnych rodziców, –wzrost poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich, –wzrost dostępności do poradnictwa specjalistycznego, –podwyższenie szans edukacyjnych uczniów, –zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, –utworzenie dodatkowych miejsc w przedszkolach i miejsc opieki nad dziećmi do lat 3,
---------------------	--

Cel strategiczny 5.	<i>Wzrost skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.</i>
Cele szczegółowe:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy osobom dotkniętym problemem uzależnień. 2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
Kierunki działań	<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie pomocy terapeutycznej dla rodzin i osób dotkniętych problemem uzależnień i przemocy, – prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie uzależnień, skierowanej zarówno do rodziców jak i dzieci i młodzieży, – kierowanie osób dotkniętych problemem uzależnień od specjalistycznych placówek leczenia uzależnień, – prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – realizacja procedur Niebieskiej Karty, – współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień i przemocy w rodzinie.

	– tworzenie na terenie gminy grup wsparcia,
Czas realizacji	2021-2030
Realizatorzy	Samorząd gminny, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, gminne placówki oświatowe,
Partnerzy	ośrodki zdrowia, ośrodki leczenia uzależnień, ośrodki wsparcia, policja, prokuratura, kuratorzy sądowi,
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet gminy, fundusze zewnętrzne,
Prognozowane zmiany	– zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy – zwiększenie dostępności do placówek specjalistycznych, – spadek liczby przypadków stosowania przemocy w rodzinie, – zwiększenie świadomości młodych ludzi nt. skutków spożywania używek

6.2. Realizacja i monitoring strategii.

Koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku.

Strategia wdrażana będzie poprzez realizację gminnych programów i projektów oraz konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające w zakresie pomocy społecznej z samorządem gminnym.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny program wspierania rodziny,
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii,

- Programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców,
- Programy osłonowe kierowane do różnych grup społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane w ramach środków unijnych.

Działania będą realizowane na różnych poziomach, począwszy od współpracy partnerskiej aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. Promowane będą działania lokalnych organizacji pożytku publicznego, obejmujące swoim zasięgiem szeroki zakres zadań oraz lokalną społeczność. Programy i projekty będą zbieżne z założeniami strategii oraz tak zaplanowane, by wpisywały się w jej cele strategiczne.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- metod partycypacyjnych- włączających interesariuszy społecznych do podejmowania wspólnych działań społecznych,
- metod aktywizujących – włączających osoby z tzw. kategorii ryzyka w zmianę ich trudnej sytuacji,
- metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,
- metod profilaktycznych – zapobiegających pojawieniu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,
- metod niwelujących – rozwiązujących problemy, eliminujących niepożądane zjawiska i sytuacje.

Do realizacji celów strategii przyczyniać się będą wszystkie instytucje i osoby zaangażowane w wykonywanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje gminne jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inni.

Monitoring strategii polegać będzie na bieżącej obserwacji i analizie wdrażania celów strategicznych i celów szczegółowych. Będzie miał na celu zapewnienie prawidłowości i wydajności realizowanych programów, poprzez zbieranie rzetelnych i wiarygodnych danych. Monitoring strategii będzie prowadzony przez podmioty realizujące i współdziałające w realizacji celów szczegółowych. Może być również podstawą formułowania zmian w dokumencie strategii, bądź planowaniu nowych działań. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie ewaluacji, umożliwiającej ustalenie rezultatów działań, które były zaplanowane.

Efektywna i skuteczna realizacja strategii będzie uzależniona od wielu różnych czynników. Najważniejsze z nich, to dostępność środków finansowych niezbędnych do realizacji poszczególnych zamierzeń, kreatywność i stopień zaangażowania lokalnych zasobów instytucjonalnych we wspólne działania, koordynacji działań i współpracy zainteresowanych podmiotów, a także aktywności samych zainteresowanych, czyli mieszkańców gminy Kraśnik.

Wszystkie działania realizowane w ramach strategii będą jawne. Informacja o kolejnych etapach jej wdrażania, a także o wszelkich zmianach będzie udostępniana na stronie internetowej Gminy Kraśnik oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kraśniku.

7. Zakończenie.

Pomoc społeczna jest jednym z najważniejszych zadań realizowanych zarówno przez administrację rządową jak i samorządową wszystkich szczebli. Jest również wiodącym motywem działania wielu organizacji pozarządowych. Warunkami efektywnej realizacji tego typu działań jest rzetelna diagnoza rzeczywistych potrzeb i problemów społeczności lokalnej oraz długoletni plan działań. Odpowiedzią na te postulaty jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030.

Analiza strategii, szczególnie propozycja działań prowadzi do wniosku, że podstawowym wyzwaniem dla pomocy społecznej od kilku już lat jest przejście od modelu pomocy, którego zasadniczą funkcją było udzielanie wsparcia materialnego, do modelu nastawionego na wzmocnienie postaw aktywnych oraz wspieranie osób i rodzin zgłaszających się o pomoc w rozwiązywaniu problemów. Aktualnie staje się to możliwe dzięki rozwojowi na terenie gminy różnego rodzaju usług społecznych dla różnych grup świadczeniobiorców. Strategia określa kierunki osiągnięcia wyznaczonych celów, które mają doprowadzić do stworzenia wspólnoty lokalnej zdolnej do podejmowania działań, poprawienia efektywności istniejących i tworzenia nowych systemów wsparcia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kraśnik na lata 2021-2030 jest wieloletnim dokumentem programowym, który będzie podstawą efektywnego zarządzania działaniami z zakresu polityki społecznej przez samorząd oraz skutecznego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej.

Spis tabel i wykresów:

Wykres 1. Ludność gminy Kraśnik.....	8
Wykres 2. Ludność gminy Kraśnik w podziale na płeć.....	8
Wykres 3. Urodzenia żywe oraz zgony w gminie Kraśnik	9
Wykres 4. Przyrost naturalny w gminie Kraśnik.	9
Wykres 5. Saldo migracji mieszkańców gminy Kraśnik.....	10
Wykres 6. Podział mieszkańców według grup wiekowych.....	11
Wykres 7. Procentowy udział w strukturze wiekowej mieszkańców.....	12
Wykres 8. Dochody i wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca.....	14
Wykres 9. Wydatki na zadania z zakresu pomocy społecznej.....	15
Wykres 10. Wydatki na zadania z zakresu pomocy społecznej w dziale rodzina.....	15
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie.....	16
Wykres 12. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Kraśnik.....	17
Wykres 13. Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci.....	18
Wykres 14. Stosunek liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w stosunku do wszystkich mieszkańców gminy Kraśnik.....	22
Wykres 15. Natężenie problemów społecznych w gminie Kraśnik.	36
Wykres 16. Podział ankietowanych ze względu na płeć.	42
Wykres 17. Podział badanych wg wieku.....	43
Wykres 18. Podział badanych ze względu na wykształcenie.	43
Wykres 19. Status zawodowy badanych.	44
Wykres 20. Największe braki wg ankietowanych w gminie Kraśnik.	45
Wykres 21. Problemy gminy Kraśnik.	46
Wykres 22. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym.	47
Wykres 23. Problemy osób starszych.....	48
Wykres 24. Pomoc dla osób starszych.....	49
Wykres 25. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.	50
Wykres 26. Działanie, które mogłyby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo.....	51
Wykres 27. Problem uzależnień.....	52
Wykres 28. Działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.....	53
Wykres 29. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy.....	54

Wykres 30. Działania na rzecz dotkniętych ubóstwem.....	54
Wykres 31. Problemy osób niepełnosprawnych.....	55
Wykres 32. Działania na rzecz poprawy warunków życia osób niepełnosprawnych.....	56
Wykres 33. Występowanie zjawiska przemocy.....	57
Wykres 34. Najskuteczniejsze działania w zakresie przeciwdziałania przemocy.....	58
Wykres 35. Poziom bezrobocie w gminie Kraśnik.	59
Wykres 36. Działania poprawiające sytuację osób bezrobotnych.....	60
Wykres 37. Priorytety działania władz gminy w obszarze polityki społecznej.....	61

Spis tabel:

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON.....	13
Tabela 2. Zasoby mieszkaniowe w gminie Kraśnik.....	19
Tabela 3. Wysokość zasiłków pielęgnacyjnych.....	20
Tabela 4. Liczba rodzin oraz osób w rodzinie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2020.....	21
Tabela 5. Przyczyny udzielania pomocy.....	23
Tabela 6. Świadczenia niepieniężne udzielane mieszkańcom gminy Kraśnik	25
Tabela 7. Usługi świadczone mieszkańcom gminy Kraśnik.....	26
Tabela 8. Świadczenia pieniężne udzielane mieszkańcom gminy Kraśnik.....	28
Tabela 9. Wykaz rodzin wychowujących dzieci.....	29
Tabela 10. Karty Dużej Rodziny przyznawane w gminie Kraśnik w latach 2016-2020.....	30
Tabela 11. Świadczenia wychowawcze z Programu RODZINA 500 +.....	31
Tabela 12. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2016-2020	32
Tabela 13. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2016-2020.....	33
Tabela 14. Ilość skierowanych dzieci do pieczy zastępczej, wydatki ponoszone za pobyt dzieci w pieczy zastępczej.....	34
Tabela 15. Dane dotyczące działania Zespołu Interdyscyplinarnego.....	39
Tabela 16. Instytucje pomocy społecznej oraz kadra uprawniona do koordynowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w 2020 r.	40